

VALSTYBĖS SKOLA 2018

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

TURINYS

TURINYS	2	SKOLOS LIMITAI IR RIZIKOS VALDYMAS	39
FINANSŲ RINKOS 2018 METAIS	4	Limitai	39
KREDITO REITINGAI	5	Valiutų kursų kitimo rizika	41
VYRIAUSYBĖS SKOLINIMOSI STRATEGIJA	6	Palūkanų normų kitimo ir perfinansavimo rizika	41
2018 METŲ SKOLINIMOSI PLANAS IR JO VYKDYMAS	8	Kredito rizika	42
SKOLINIMASIS VALSTYBĖS VARDU	10	Likvidumo rizika	43
Skolinimasis vidaus finansų rinkoje	13	2019 METŲ SKOLINIMOSI PLANAS	44
VVP aukcionai	14	SĄVOKOS	46
Žaliosios obligacijos	19	VALSTYBĖS SKOLOS TEISINĖ BAZĖ 2018 METAIS	48
Vidaus VVP struktūra	20	PRIEDAI	49
Taupymo lėšos	22		
Skolinimasis užsienio rinkose	23		
Euroobligacijos	23		
Skolinimasis iš tarptautinių finansų institucijų	25		
Valstybės perskolinama paskola	27		
Suteiktos valstybės garantijos	28		
SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA	32		
Valstybės skola	32		
Centrinės valdžios skola	34		
Valstybinio socialinio draudimo fondo skola	36		
Vietos valdžios sektoriaus skola	37		
Skolos valdymo išlaidos	38		

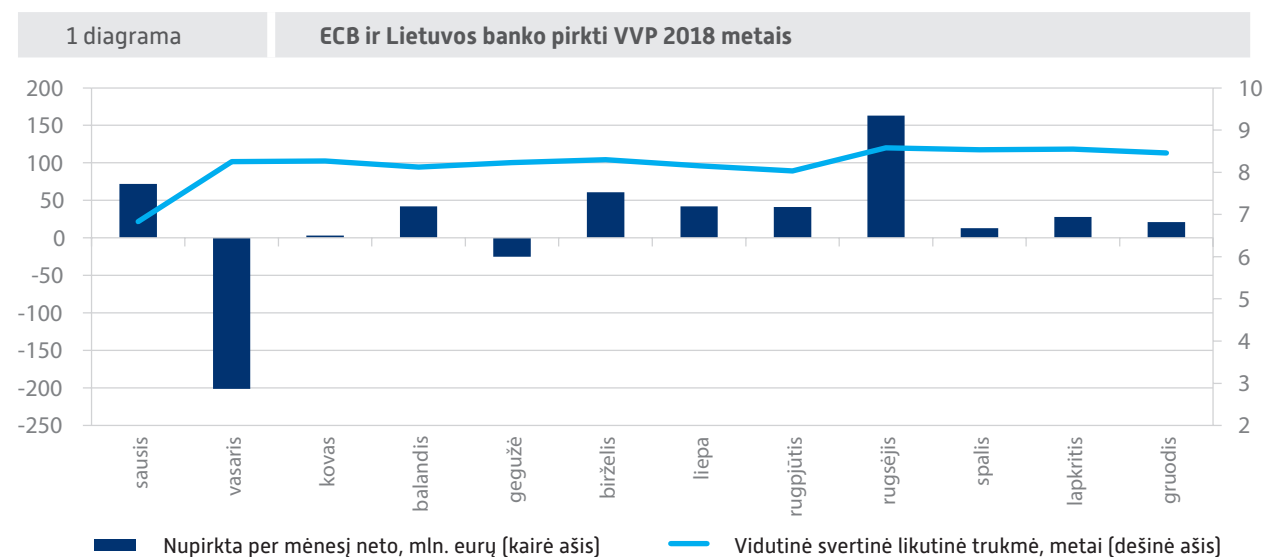
FINANSŲ RINKOS 2018 METAIS

Finansų rinkoms 2018 metais darė įtaką įvairūs veiksniai – drebino žinios apie numatomus prekybos karus tarp JAV ir Kinijos, galimi pokyčiai dėl bazinių palūkanų normų, politiniai veiksniai po rinkimų Italijoje ir naujos Vyriausybės siekiai teikti biudžetą, neatitinkantį Europos Komisijos fiskalinės drausmės taisyklių, pabėgėlių krizės veiksniai, nesibaigiančios diskusijos dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos (toliau – ES). Šie ir kiti pasaulio įvykiai veikė rinkas, darė jas nervingas, turėjo įtakos trukmių, rizikos, pelningumo ir kitiems rodikliams.

2018 metais Jungtinių Amerikos Valstijų federalinis rezervų bankas tęsė bazinių palūkanų normų kėlimą, o Europos Centrinis Bankas (toliau – ECB) nuosekliai vykdė 2017 metais paskelbtą išplėtosios turto pirkimo programos (angl. *expanded asset purchase programme*, EAPP) (toliau – programa) apimčių mažinimą. 2018 metų pabaigoje ECB paskelbė ir apie programos pabaigą bei savo tolesnius veiksmus reinvestuojant.

Nors rinkos lūkesčiai dėl ECB planuojamos programos pabaigos ir kylančių bazinių palūkanų normų Europoje mažino ypač ilgą trukmės skolinimosi patrauklumą, bet Europos valstybių vyriausybės stengėsi pasinaudoti žemomis palūkanų normomis ir prailginti savo skolinimosi trukmes. Šios tendencijos buvo kiek vangesnės, palyginti su 2017 metais.

Baltijos šalių nacionaliniai centriniai bankai kartu su ECB toliau pirkė savo vyriausybių ir viršvalstybinių institucijų (angl. *supranationals*) skolos vertybinius popierius, tačiau mažėję pirkimo pagal programą apimtims Lietuvos banko ir ECB nupirktų Vyriausybės vertybinių popierių (toliau – VVP) sumos buvo pasiskirsčiusios ne taip tolygiai kaip ankstesniais metais (**1 diagrama**). Iš bendros tendencijos ypač išsiskyrė 2018 metų vasaris, kai Vyriausybė išpirko euroobligacijų emisiją. Dėl šios priežasties grynoji įsigytų VVP suma vasarį buvo neigiama.

Šaltinis – Europos Centrinis Bankas.

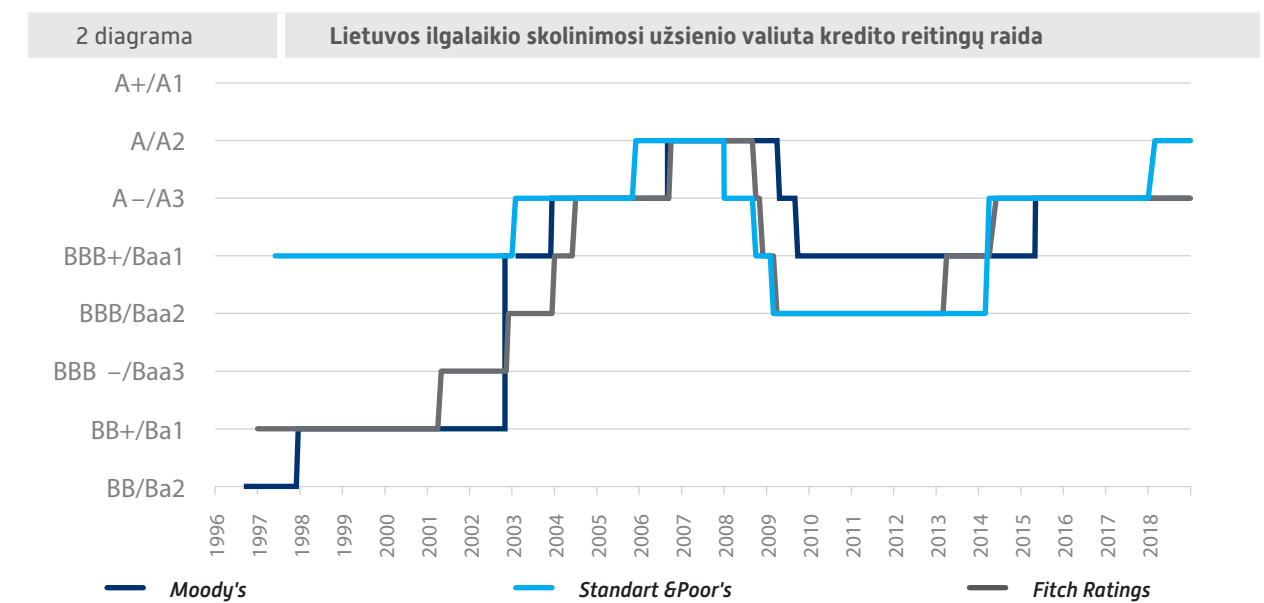
KREDITO REITINGAI

Tarptautinių kredito reitingų agentūrų (toliau – reitingų agentūra) *Moody's*, *Standard & Poor's* ir *Fitch Ratings* nustatyti Lietuvos ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingai 2018 m. gruodžio 31 d. buvo atitinkamai A3 / A / A– (**2 diagrama**).

2018 metų kovą reitingų agentūra *Standard & Poor's* teigiamai įvertino Lietuvos įgyvendinamą fiskalinę politiką bei ekonominio augimo perspektyvą ir pakeitė šaliai nustatytus ilgalaikio ir trumpalaikio skolinimosi reitingus iš A– ir A–2 į A ir A–1. *Standard & Poor's* suteikė Lietuvai aukštesnį reitingą, nes matė sparčią ekonomikos plėtrą ir prognozavo augimo perspektyvas dėl kylančių atlyginimų ir teigiamos ES struktūrinių fondų įtakos. Reitingų agentūros nuomone, stiprų ir subalansuotą augimą turėtų lemti palanki užsienio prekybos aplinka, vidaus vartojimo išplėtimas ir integracija į ES bendrąją rinką.

2018 metų rugpjūtį reitingų agentūra *Fitch Ratings*, teigiamai įvertinusi valstybės įgyvendinamą fiskalinę politiką, pakeitė Lietuvos ilgalaikio kredito reitingo perspektyvą iš stabilios į teigiamą. Reitingų agentūros šaliai nustatyti ilgalaikio ir trumpalaikio kredito reitingai (A– ir F1) buvo palikti nepakeisti. Reitingo perspektyvos pagerinimas rodo, kad reitingų agentūra yra pasirengusi pagerinti Lietuvos kredito reitingą per artimiausius dvejus metus, jei ekonomikos augimas ir kiti stebimi rodikliai išlaikys teigiamą kryptį ir smarkiai nenukryps nuo agentūros prognozių. Teigiamą perspektyvą *Fitch Ratings* suteikė palankiai vertindama šalies ekonomikos augimą, įgyvendinamą fiskalinę politiką bei teigiamus valdžios sektoriaus finansinius rezultatus. Kartu reitingų agentūra tikisi, kad, siekdamą sumažinti darbo jėgos apmokestinimą, Lietuva sėkmingai įvykdys mokesčių pertvarką ir toliau mažins valdžios sektoriaus skolos santykį su bendrojo vidaus produktu (toliau – BVP).

Reitingų agentūros *Moody's* nustatytas kredito reitingas per metus išliko nepakitęs.

Šaltiniai: reitingų agentūros *Moody's*, *Standard & Poor's*, *Fitch Ratings*.

VYRIAUSYBĖS SKOLINIMOSI STRATEGIJA

2018 metais buvo vadovaujama Lietuvos stabilumo 2018¹ metų programoje nustatytais efektyvios skolinimosi ir skolos valdymo politikos kūrimo ir vykdymo principais, siekiant didinti šalies makroekonominį stabilumą ir ekonomikos plėtrą. Vyriausybės 2018 metų skolinimosi ir skolos valdymo tikslas išliko kaip ankstesniu laikotarpiu – vidutiniu laikotarpiu užtikrinti Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytą valstybės išlaidų finansavimą ir priimtų skolinių įsipareigojimų vykdymą skolintomis lėšomis kuo mažesnėmis sąnaudomis ir priimtina rizika. Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje nustatyti Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo uždaviniai 2018 metams:

- 1) skolintis siekiant mažiausių mokėtinų rizikos priedų, užtikrinant kitų skolinimosi ir skolos valdymo uždavinių įgyvendinimą;
- 2) siekti priimtinos palūkanų normų kitimo, perfinansavimo ir valiutų kursų pokyčių rizikos, laikantis nustatytų ir tarptautinę praktiką atitinkančių rizikos limitų, ir užtikrinti kredito, veiklos ir likvidumo rizikos valdymą;
- 3) išperkant didelės apimties (1 mlrd. eurų ekvivalento ir didesnes) euroobligacijų emisijas 2018, 2020 ir 2021 metais, numatoma, likus ne mažiau kaip 4 mėnesiams iki euroobligacijų išpirkimo, šių emisijų per-

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 25 d. nutarimas Nr. 387 „Dėl Lietuvos stabilumo 2018 metų programos“

finansavimo riziką sumažinti ne mažiau kaip 25 procentais, likus 10 savaičių, – 50 procentų, likus 6 savaitėms, – 100 procentų. Kai riziką sumažinti pasirašomos kredito linijų sutartys su finansų institucijomis, turinčiomis bent dviejų reitingų agentūrų suteiktus reitingus, ne žemesnius nei AA– / Aa3 (reitingo reikavimas netaikomas, jeigu pasirašoma kredito linijos sutartis su tarptautinėmis institucijomis), lėšos pagal šias sutartis turi būti pasiskolintos (paimtos) ne vėliau kaip likus 6 savaitėms iki euroobligacijų išpirkimo dienos, o paskolų pagal kredito linijas grąžinimo dienos turi būti ne ankstesnės nei 60 dienų po euroobligacijų išpirkimo dienos. Taip pat esant palankioms sąlygoms numatoma taikyti ir kitas perfinansavimo rizikos valdymo priemones: priešlaikinį euroobligacijų išpirkimą, VVP keitimą;

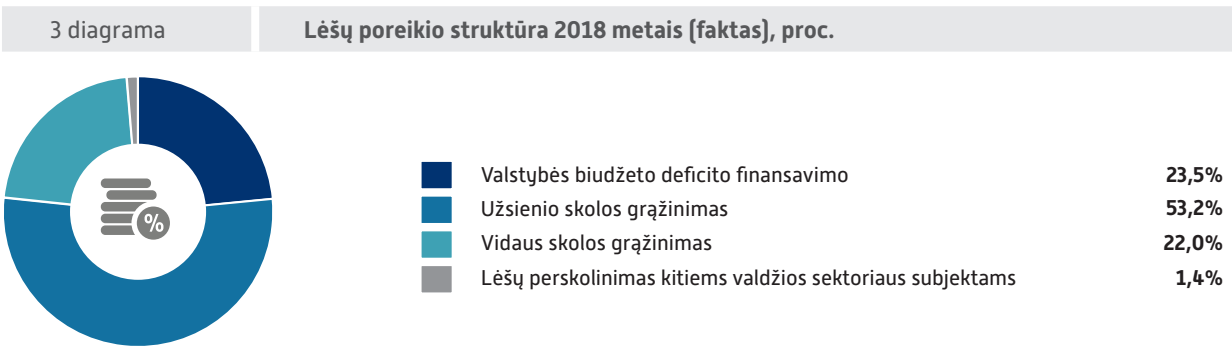
- 4) gerinti valstybės išdo finansinio turto likvidumą plėtojant santykius su investuotojais, vertinant galimą alternatyvių skolinimosi priemonių paklausą, pritraukiant kuo didesnę valdžios sektoriui priskiriamų (arba šio sektoriaus subjektų kontroliuojamų) subjektų laikinai nenaudojamų piniginių išteklių dalį į valstybės išdą;
- 5) plėtoti ir palaikyti efektyvią ir likvidžią vidaus VVP rinką;
- 6) didinti vidaus skolos dalį nuo visos skolos valstybės vardu iki 27 procentų ir ilginti vidaus skolos trukmę iki 3 metų;

- 7) skolinantis užsienio kapitalo rinkose, leisti likvidžias VVP emisijas;
- 8) priiimant naujus skolinius įsipareigojimus, laikytis tarptautinę praktiką atitinkančių rizikos limitų, t. y. siekti, kad:
 - a) trumpalaikės skolos valstybės vardu pagal likutinę trukmę ir visos skolos valstybės vardu skolinių įsipareigojimų santykinis rodiklis nebūtų didesnis kaip 25 procentai;
 - b) vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė būtų ilgesnė kaip 4 metai;
 - c) vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė iki palūkanų normų pasikeitimo būtų ilgesnė kaip 3,5 metų;
 - d) skolos už kintamąją palūkanų normą ir visos skolos valstybės vardu santykis nebūtų didesnis kaip 10 procentų;
 - e) skola eurai, įvertinus sudarytus investicinių finansinių priemonių sandorius, sudarytų 100 procentų visos skolos;
 - f) bendras valstybės įsipareigojimų pagal garantijas lygis nebūtų didesnis negu 3 procentai BVP.

Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo uždavinių įgyvendinimo rezultatai pateikiami kituose leidinio skyriuose.

2018 METŲ SKOLINIMOSI PLANAS IR JO VYKDYMAS

Planuojant 2018 metų biudžetą lėšų poreikis sudarė apie 2,96 mlrd. eurų, iš kurių apie 1,57 mlrd. eurų buvo planuojama skirti užsienio skolai grąžinti, apie 0,69 mlrd. eurų – valstybės biudžeto deficitui finansuoti, apie 0,65 mlrd. eurų – vidaus skolai grąžinti. Faktinis lėšų poreikis sudarė 2,77 mlrd. eurų **[3 diagrama]**.

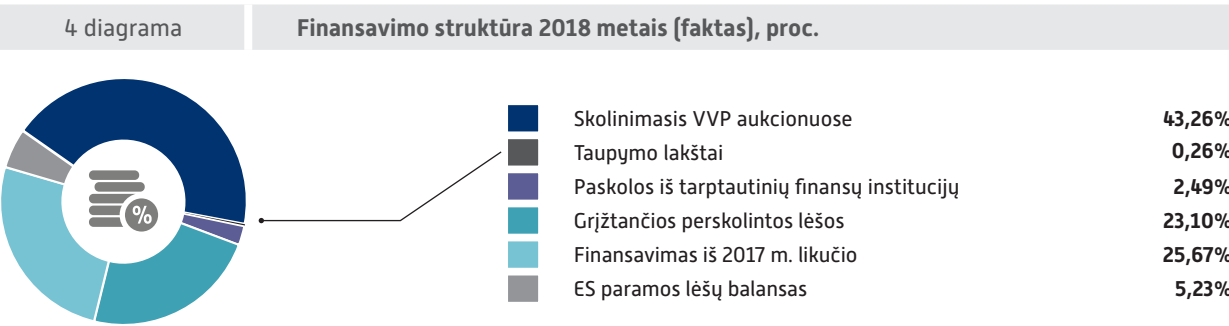
Šaltinis – Finansų ministerija.

Faktinis lėšų poreikis buvo 187 mln. eurų mažesnis, negu planuota. Daugiausia lėšų buvo nepanaudota valstybės biudžeto deficitui finansuoti, o ES paramos lėšų balansas buvo teigiamas **(1 lentelė)**. Lėšų poreikis vidaus skolai grąžinti buvo didesnis, negu planuota, dėl 15 mln. eurų vertės taupymo lėšų, kurie, investuotojų pageidavimu, buvo išpirkti prieš terminą.

1 lentelė	Lėšų poreikis 2018 metais, mln. eurų	
TIKSLAS	PLANAS	FAKTAS
Užsienio skolos grąžinimas (įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius)	1 570	1 570
Valstybės biudžeto deficito finansavimas	692	515
Vidaus skolos grąžinimas	646	661
Lėšų perskolinimas valstybės investicijų projektams finansuoti	40	27
Kitiems tikslams	12	0
IŠ VISO:	2 960	2 773

Šaltinis – Finansų ministerija.

Lėšų poreikiui patenkinti apie 1,44 mlrd. eurų buvo numatoma skolintis (1,08 mlrd. eurų vidaus rinkoje ir 0,36 mlrd. eurų užsienio rinkose), likusią lėšų poreikio dalį planuota dengti iš praėjusių metų likučio ir grįžtančių ankstesniais metais paskolintų lėšų **[4 diagrama, 2 lentelė]**.

Šaltinis – Finansų ministerija.

2 lentelė	Finansavimas 2018 metais, mln. eurų	
Finansavimo priemonės	PLANAS	FAKTAS
Skolinimasis:	1 436	1 109
Vidaus rinka:	1 076	1 049
VVP aukcionai	1 076	1 043
Taupymo lėšai	0	6
Užsienio rinka:	360	60
Euroobligacijos	0	0
Tarptautinių finansų institucijų paskolos	360	60
Finansavimas iš ankstesnių metų likučio	1 507	1 685
Grįžtančios perskolinamos lėšos	23	42
ES paramos lėšų balansas	280	402
Finansinis užstatas pagal išvestines finansines priemones	0	7 ²
IŠ VISO	3 246	3 245

Šaltinis – Finansų ministerija.

Esant didesniai finansavimui iš ankstesnių metų likučio ir didesniai teigiamam ES paramos lėšų balansui, atsižvelgiant į skolos valdymo uždavinius ir planuojamą lėšų poreikį 2019 metais, 2018 metų eigoje buvo nuspręsta 300 mln. eurų paskolos išėmimą iš tarptautinių finansų institucijų perkelti į 2019 metus. Bendras finansavimo faktas beveik atitiko planą, todėl skirtumas tarp lėšų poreikio plano ir fakto atitinkamai padidino planuotą lėšų likutį 2019 metų pradžioje.

² Pagal 2012 metų vasarį sudarytus išvestinių finansinių priemonių sandorius su Merrill Lynch, Barclays, Deutsche Bank ir Citi bankais apdraudžiant dalį 1500 mln. JAV dolerių obligacijų emisijos nuo valiutos kurso kitimo rizikos kas pusę metų perskaičiuojamos sudarytų išvestinių finansinių priemonių sandorių grynosios dabartinės rinkos vertės ir pagal šias vertes pervedami užstatai. 2018 metais bankai pervedė 7 mln. eurų didesnę finansinių užstatų sumą negu Finansų ministerija bankams.

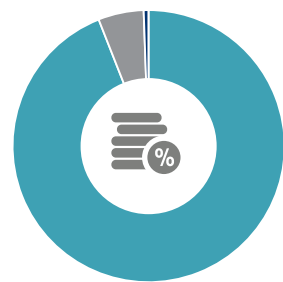

SKOLINIMASIS VALSTYBĖS VARDU

Iš viso 2018 metais valstybės vardu buvo pasiskolinta 1 109,2 mln. eurų **(5 diagrama)**. Grąžintos skolos sudarė 2 234,5 mln. eurų (įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius – 2 230,9 mln. eurų), iš jų 2018 metų vasarį buvo išpirkta 1 329,8 mln. eurų dydžio euroobligacijų emisija³, o 2018 metų balandį – 175 mln. Šveicarijos frankų dydžio euroobligacijų emisija.

5 diagrama

Skolinimosi 2018 metais struktūra, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija.

³ 70,244 mln. eurų emisijos dalis nupirktą antrinėje rinkoje ir anuliuota 2017 metų kovą, todėl emisija sumažėjo nuo 1 400 mln. eurų iki 1 329,756 mln. eurų.

Finansų ministerija 2018 metais skolindamasi valstybės vardu naudojo šias euras denominuotas skolinimosi priemones:

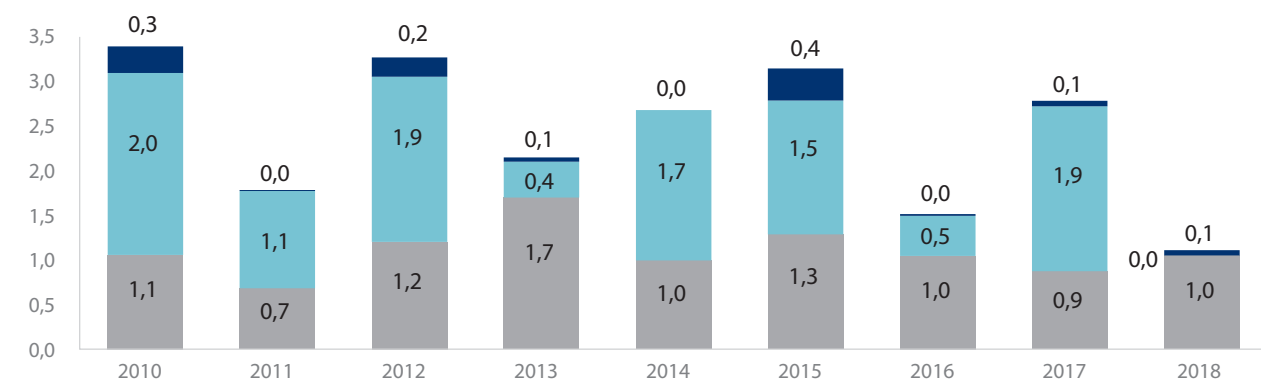
- VVP platinimą aukciono būdu;
- VVP platinimą mažmeniniu būdu (taupymo lakštai);
- paskolas iš tarptautinių finansų institucijų.

Kitomis nei euras valiutomis Finansų ministerija 2018 metais nesiskolino.

Skolinimasis 2018 metais buvo orientuotas į vidutinės ir ilgos trukmės emisijas ir paskolas, taip siekiant vidutinės trukmės tikslo – ilginti skolos trukmę ir mažinti perfinansavimo riziką. Vidaus rinkoje Finansų ministerija toliau skolinosi nuosekliai ir šiek tiek didesnėmis sumomis nei praėjusiais metais **(6 diagrama)**. Didinti skolinimosi apimtį vidaus rinkoje leido žemų palūkanų normų aplinka ir Vyriausybės siekis didinti vidaus skolos dalį. Platinama naujų euroobligacijų užsienio rinkose nebuvo, nes euroobligacijų emisijai išpirkti 2018 metais lėšos buvo sukauptos 2017 metais, o 2019 metais nėra reikšmingų VVP išpirkimų, kuriems reikėtų kaupti lėšas iš anksto.

6 diagrama

Skolinimasis valstybės vardu 2010–2018 metais, mlrd. eurų

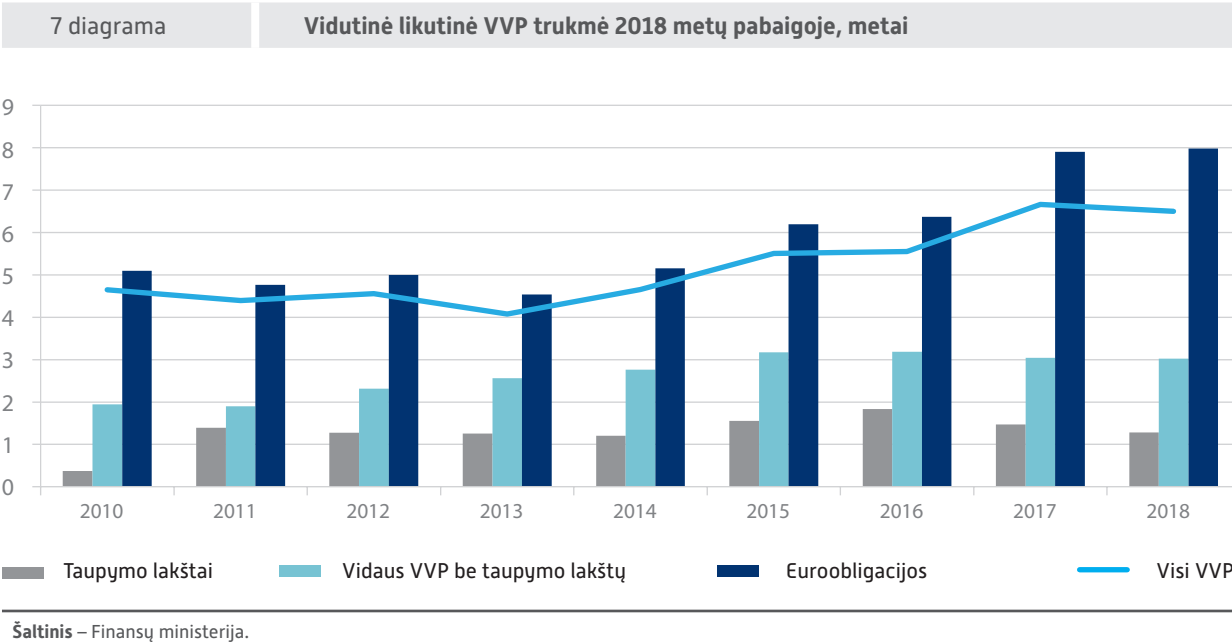
Skolinimasis vidaus rinkoje

Skolinimasis užsienio rinkose

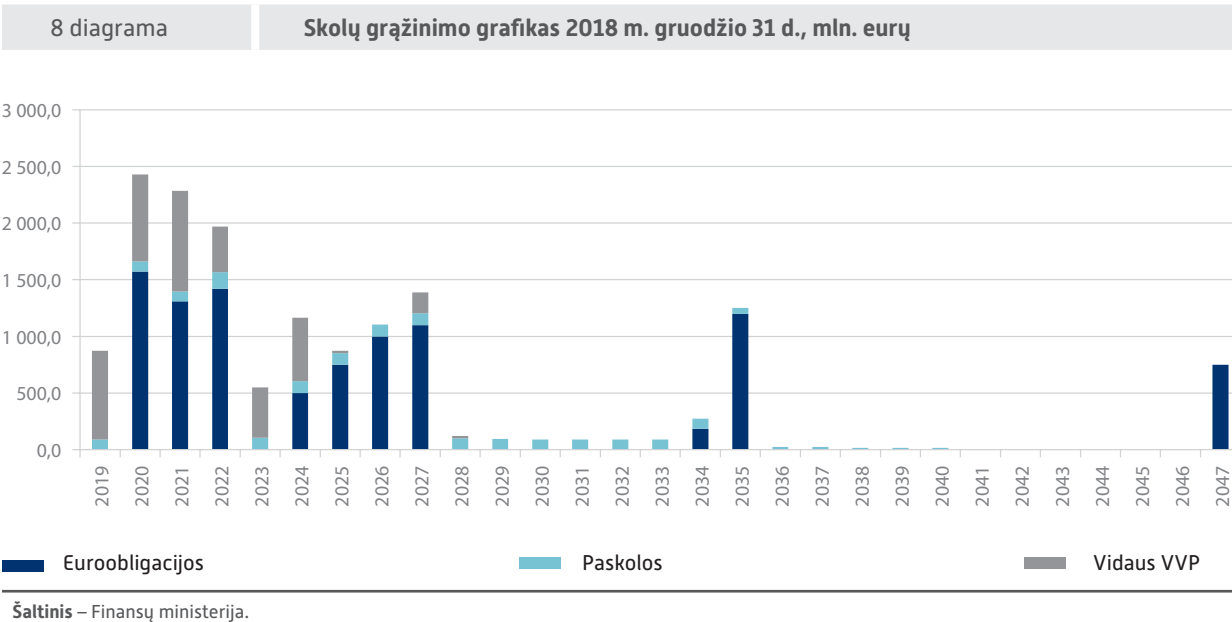
Tarptautinių finansų institucijų paskolos

Šaltinis – Finansų ministerija.

2018 metų pabaigoje vidutinė svertinė Finansų ministerijos išleistų VVP portfelio trukmė sumažėjo nuo 6,7 iki 6,5 metų. Pagrindinė priežastis, lėmusi vidutinės likutinės VVP portfelio trukmės trumpėjimą, buvo ta, kad 2018 metais Finansų ministerija daugiausia skolinosi vidaus rinkoje, kurioje vidutinė svertinė trukmė visada yra trumpesnė nei užsienio skolinimosi. Didžiausią dalį portfelį sudarančių užsienio rinkose išleistų VVP trukmė padidėjo nuo 7,9 iki 8 metų, nes buvo išpirkta didelės apimties euroobligacijų emisija. Vidaus VVP (be taupymo lakštų) trukmė išliko 3 metai, o taupymo lakštų trukmė sumažėjo nuo 1,5 iki 1,3 metų **(7 diagrama)**.

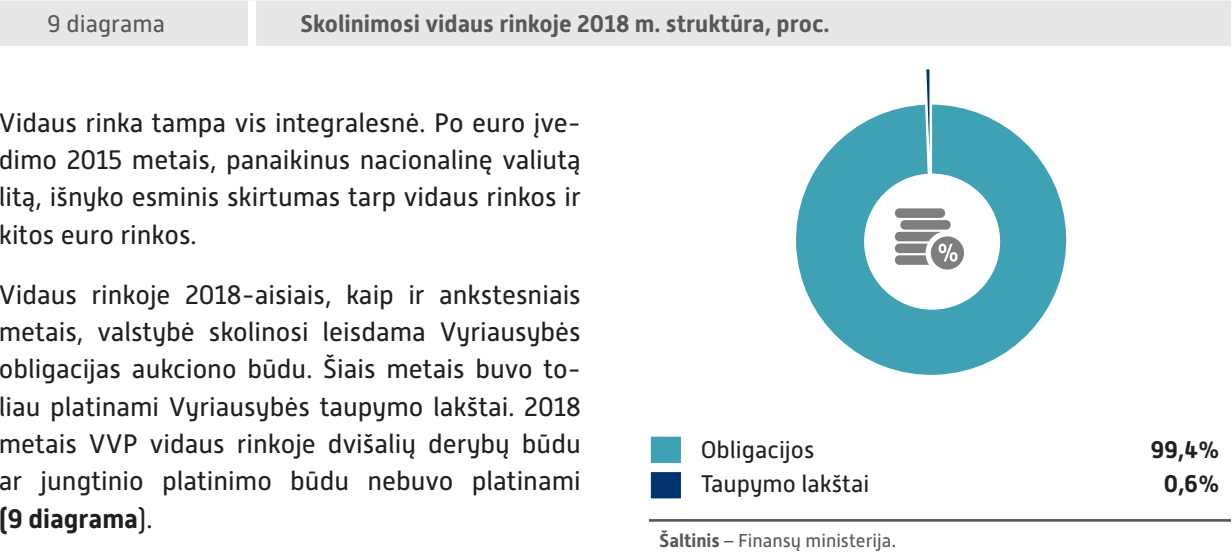
Skolinimosi vidaus ir užsienio rinkose rezultatas – gana tolygus ir didelės perfinansavimo rizikos nesukeliantis skolų grąžinimo grafikas (8 diagrama).

Pastaba. Skolos grąžinimai pagal faktiškai priimtus įsipareigojimus, t. y. neįvertinus sudarytų išvestinių finansinių priemonių sandorių.

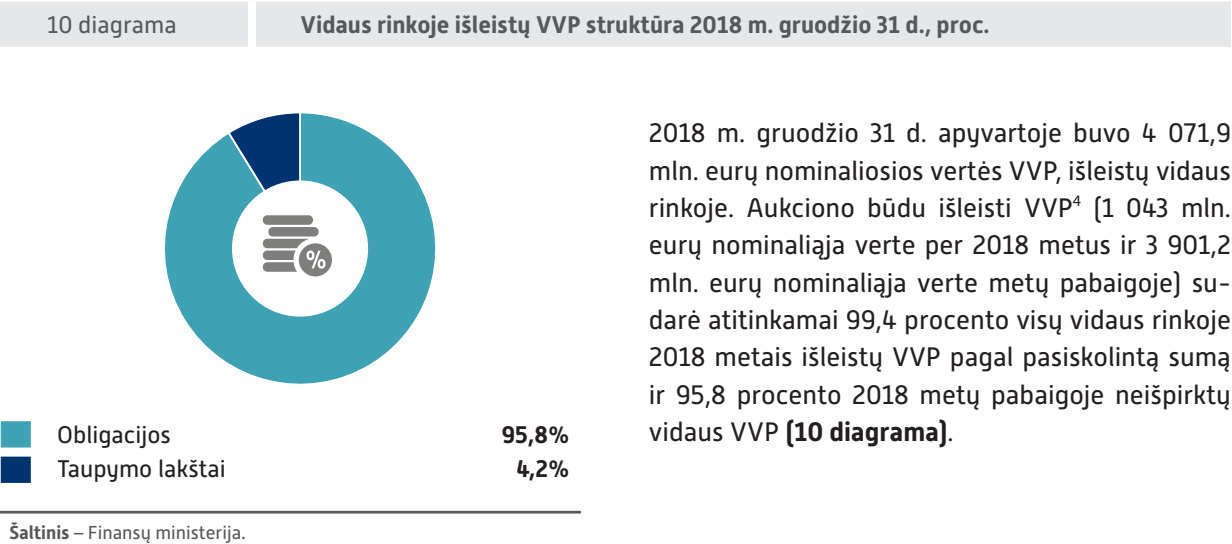
Valiutos kursas 2018-12-31.

Skolinimasis vidaus rinkoje

Vidaus rinka tampa vis integresnė. Po euro įvedimo 2015 metais, panaikinus nacionalinę valiutą litą, išnyko esminis skirtumas tarp vidaus rinkos ir kitos euro rinkos.

Vidaus rinkoje 2018-aisiais, kaip ir ankstesniais metais, valstybė skolinosi leisdamą Vyriausybės obligacijas aukciono būdu. Šiais metais buvo toliau platinami Vyriausybės taupymo lakštai. 2018 metais VVP vidaus rinkoje dvišalių derybų būdu ar jungtinio platinimo būdu nebuvo platinami (9 diagrama).

2018 m. gruodžio 31 d. apyvartoje buvo 4 071,9 mln. eurų nominaliosios vertės VVP, išleistų vidaus rinkoje. Aukciono būdu išleisti VVP⁴ (1 043 mln. eurų nominaliąja verte per 2018 metus ir 3 901,2 mln. eurų nominaliąja verte metų pabaigoje) sudarė atitinkamai 99,4 procento visų vidaus rinkoje 2018 metais išleistų VVP pagal pasiskolintą sumą ir 95,8 procento 2018 metų pabaigoje neišpirktų vidaus VVP (10 diagrama).

⁴ VVP emisijos, kurios buvo išplatintos dvišalių derybų būdu ir vėliau papildytos VVP aukcionuose, čia ir toliau priskiriamos prie aukciono būdu išplatintų VVP.

• VVP aukcionai

Finansų ministerija 2018 metais paskelbė 50 VVP platinimo aukcionų, kuriuose buvo išplatinta 1 043 mln. eurų nominaliosios vertės obligacijų. Vyriausybės aukcionus organizuoja AB *Nasdaq* Vilnius, o atsiskaitymus – Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas (*Nasdaq* CSD SE Lietuvos filialas). Šių institucijų technologinė plėtra, valdymo sistemų pokyčiai sudarė investuotojams galimybes paprastesnei teisinei, praktinei ir technologinei prieigai dalyvauti aukcionuose.

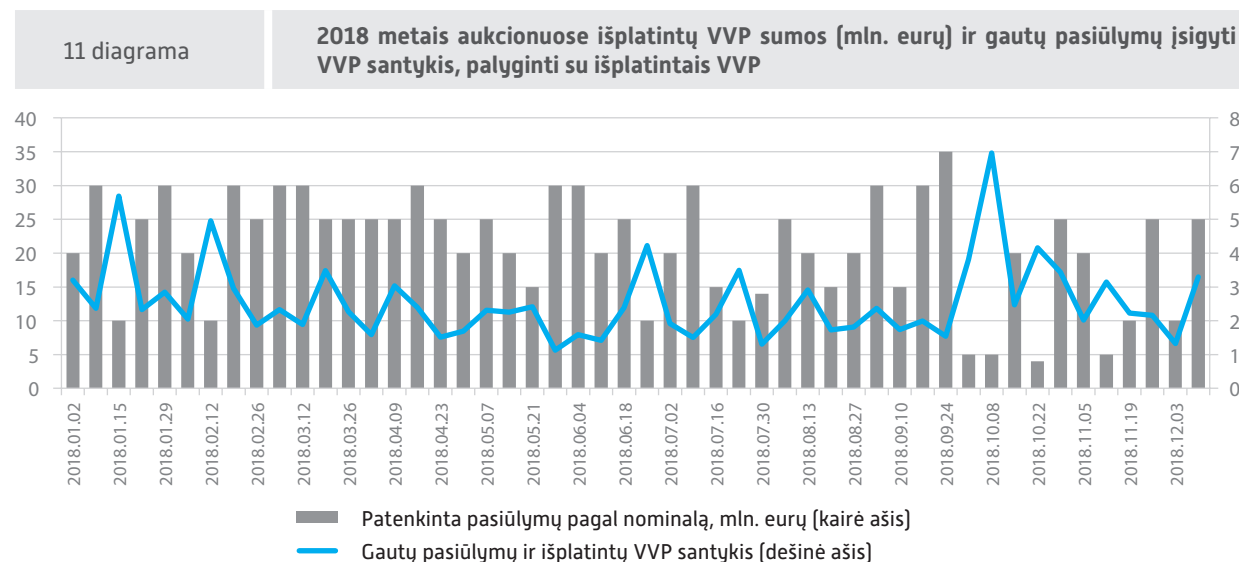
2018 metais buvo skolinamasi platinant ilgalaikius VVP. VVP, parduotų platinimo aukcionuose 2018 metais, struktūra pagal nominaliąją trukmę:

- 10 metų trukmės obligacijų – 12 aukcionų;
- 7 metų trukmės obligacijų – 12 aukcionų;
- 5 metų trukmės obligacijų – 14 aukcionų;
- 3 metų trukmės obligacijų – 12 aukcionų.

Siekdama ilginti vidaus skolos trukmę ir mažinti perfinansavimo riziką, Finansų ministerija 2014 ir 2015 metais vidaus rinkoje organizavo VVP apkei-

timo aukcionus – priešlaikinio išpirkimo aukcionus, derinamus su platinimo aukcionais. Tokie aukcionai vykdavo likus 3–6 mėnesiams iki santykinai didelės apimties ilgalaikių emisijų išpirkimo datos. 2016–2018 metais jų nebuvo organizuota dėl didelio trumpalaikių VVP trūkumo rinkoje ir 2015 metais stebėto tokių aukcionų paklausos stygiaus. Per 2018 metus vidutinės trukmės ir ilgalaikių VVP paklausa buvo santykinai stabili, rinkos dalyvių už parduodamus VVP pageidaujamas gauti pelningumas taip pat buvo santykinai stabilus (**11–15 diagramos**). Gautų pasiūlymų ir išplatintų VVP santykio svyravimą daugiausia lėmė pasiūlytų sumų nominaliąja verte ir pelningumų intervalas aukciono metu.

2018 metais aukcionuose buvo išplatinta VVP už 213,5 mln. eurų, arba 25,7 procento daugiau negu 2017 metais. Aukcionuose išplatintų VVP vidutinė svertinė likutinė trukmė pailgėjo nuo 1 637 dienų 2017 metais iki 1 839 dienų 2018 metais.

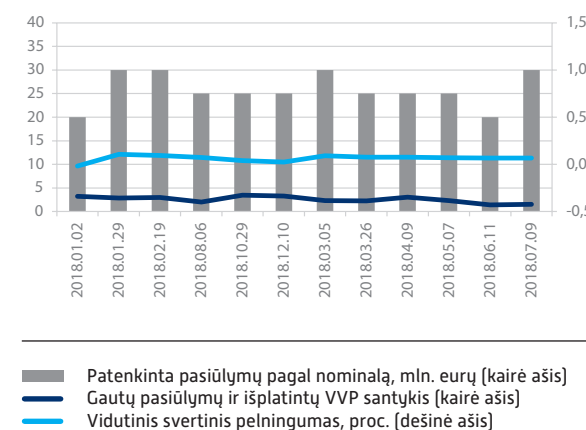

Šaltinis – Finansų ministerija.

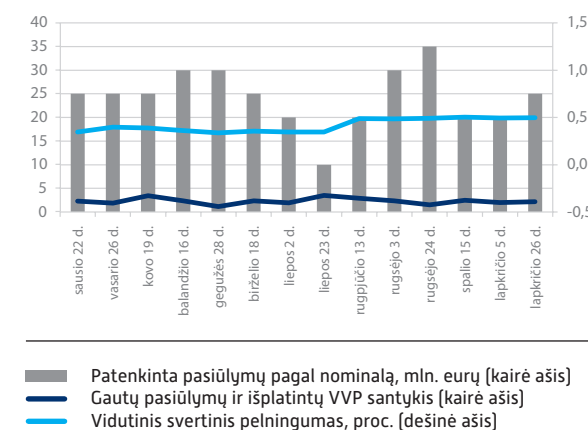
12–15 diagramos

2018 metais aukcionuose išplatintų VVP sumos (mln. eurų), gautų pasiūlymų įsigyti VVP santykis, palyginti su išplatintais VVP, ir vidutinis svertinis pelningumas (proc.)

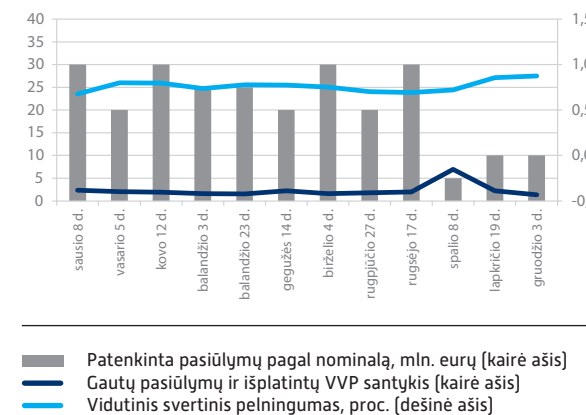
3 metų nominaliosios trukmės emisijos

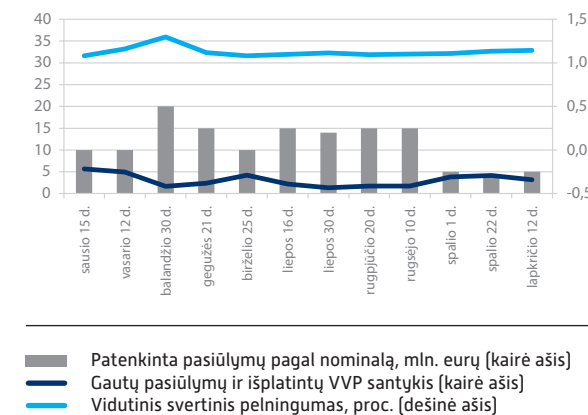
5 metų nominaliosios trukmės emisijos

7 metų nominaliosios trukmės emisijos

10 metų nominaliosios trukmės emisijos

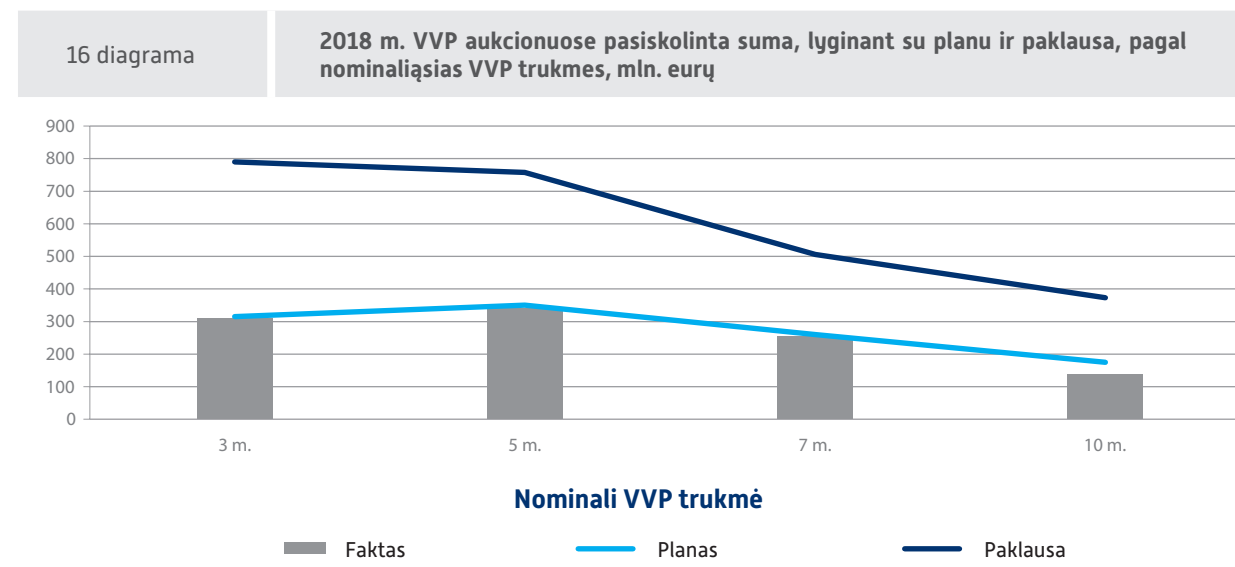

Šaltinis – Finansų ministerija.

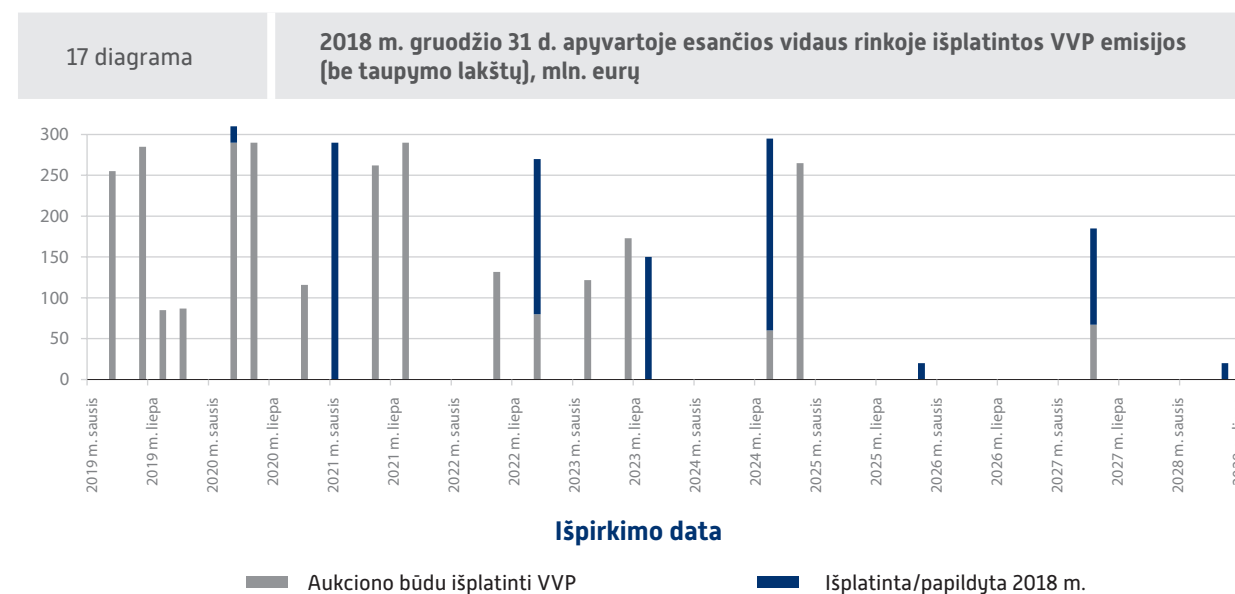
Iš viso per 2018 metus aukciono dalyviai VVP aukcionuose pateikė pasiūlymų įsigyti VVP už 2 427,7 mln. eurų.

Didžiausia paklausa buvo platinant 3 metų nominaliosios trukmės VVP, mažiausia – 10 metų nominaliosios trukmės VVP. Didžiausia pasiskolinta suma buvo platinant 5 metų nominaliosios trukmės VVP, siekiant

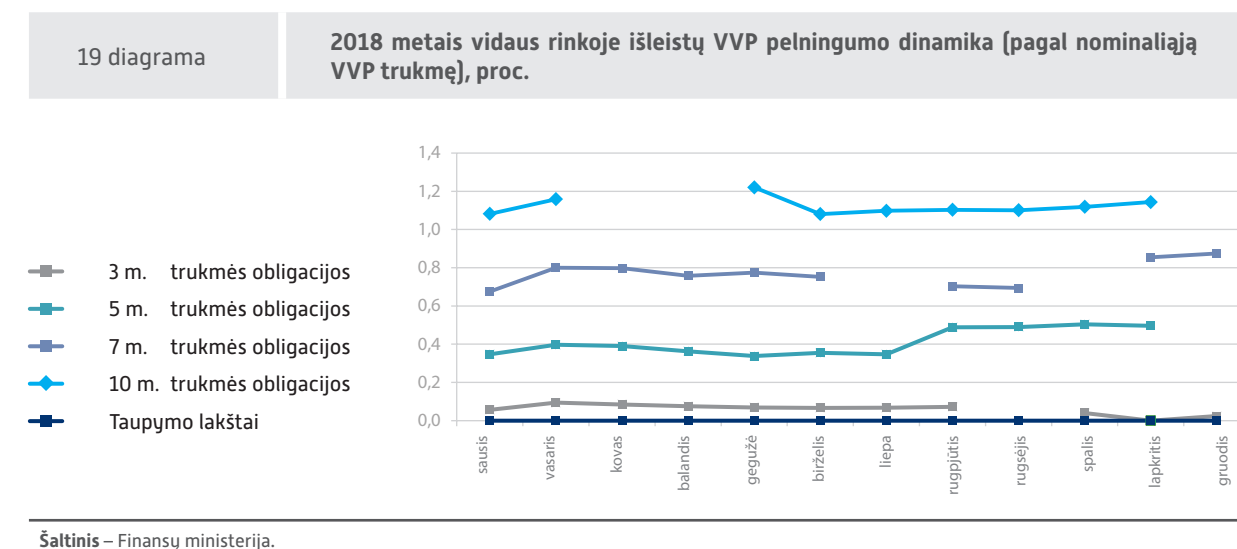
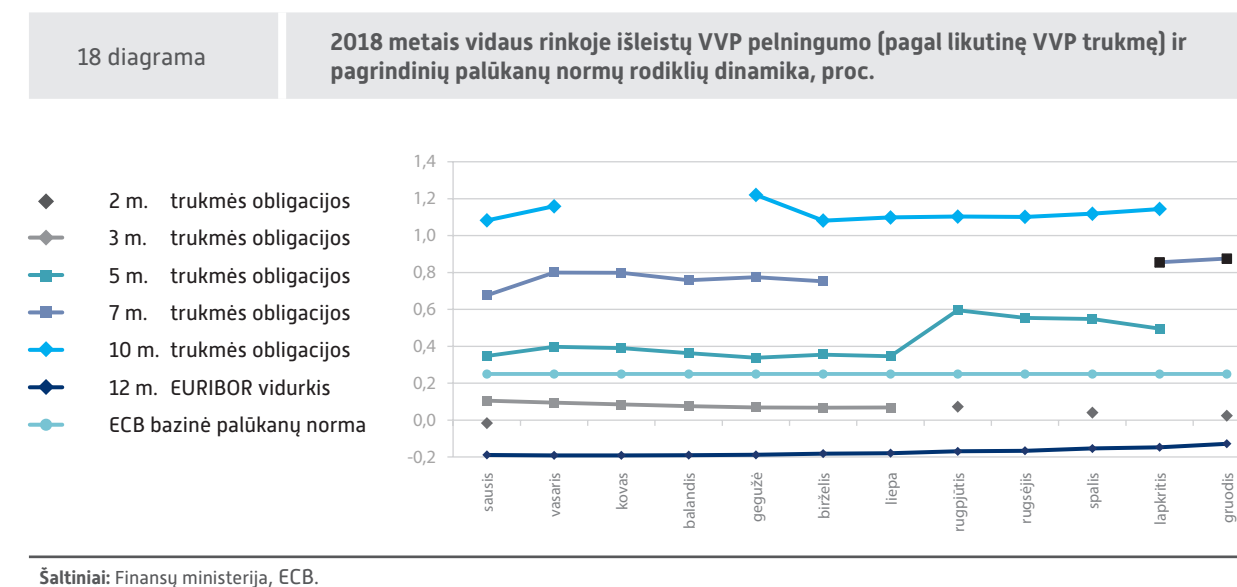
valdyti vidutinio laikotarpio refinansavimo riziką ir atsižvelgiant į paklausą **(16 diagrama)**. Finansų ministerija skolinomosi platinant VVP aukcionuose planą įvykdė 97 procentais.

Platinant VVP aukciono būdu 2018 metais buvo siekiama sukurti likvidžias bent 200 mln. eurų dydžio emisijas ir bent kartą per mėnesį pasiūlyti įsigyti 3, 5, 7 ir 10 metų ar panašios likutinės trukmės emisijas. Taip 2018 metais buvo sukurta viena nauja lyginamoji (etaloninė) emisija, išperkama 2021 metų sausį, o 2020 metais išperkama emisija viršijo 300 mln. eurų ribą, 2022 ir 2024 metais išperkamos emisijos viršijo 200 mln. eurų ribą **(17 diagrama)**.

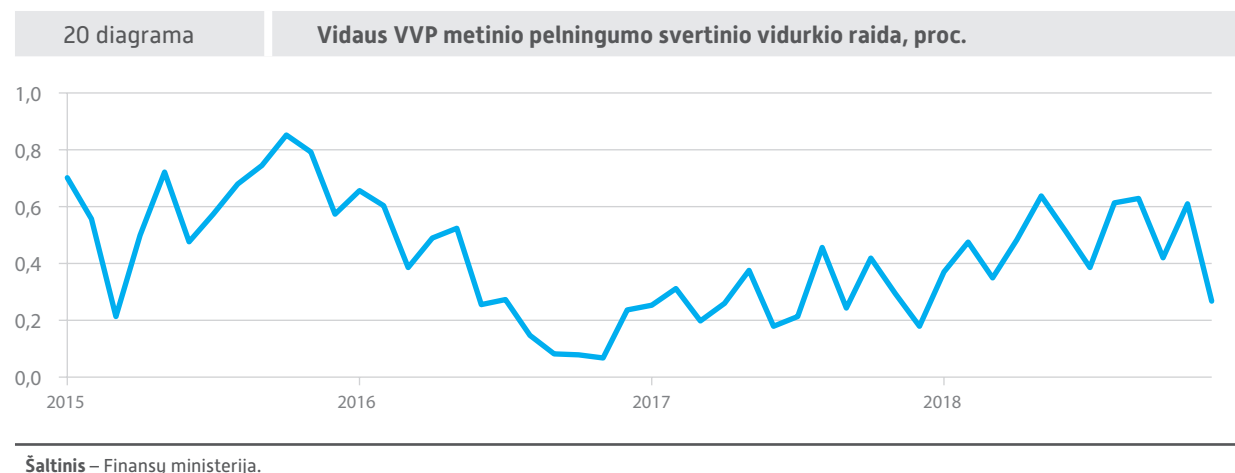

Finansų ministerija, siekdama valstybės skolos valdymo išlaidų stabilumo ir pasinaudojusi vis dar itin palankiomis žemomis palūkanų normomis, 2018 metais vidaus rinkoje Vyriausybės vardu skolinosi tik už fiksuotąsias palūkanas **(18 ir 19 diagramos)**.

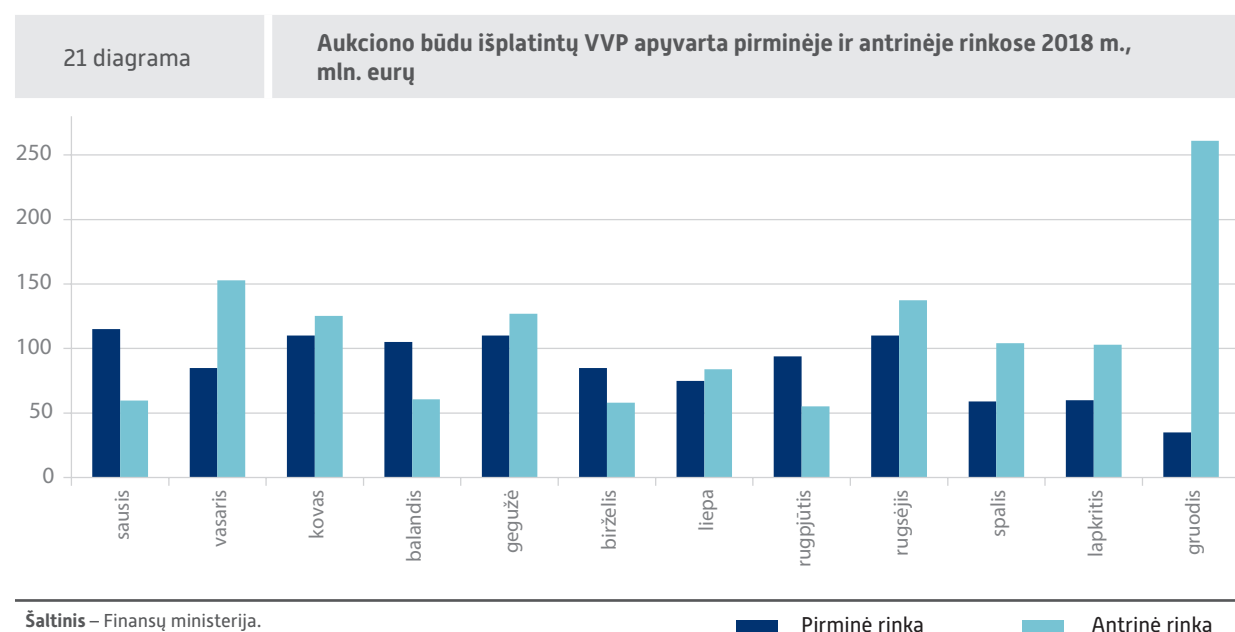
2018 metais vidaus rinkoje išleistų visų nominaliųjų trukmių VVP metinių palūkanų normų svartinis vidurkis, palyginti su 2017 metais, padidėjo nuo 0,29 iki 0,49 procento **(20 diagrama)**. Didėjimas atitiko bendras kapitalo rinkų tendencijas. Pirmiausia didėjimą lėmė bendra pelningumų augimo tendencija dėl banguojančio rizikos priedų augimo 2018 metais. Kita priežastis – ilgesnė vidutinė svartinė aukcionuose

išplatintų obligacijų trukmė (5 metai, palyginti su 4,5 metų 2017 metais). Obligacijų metinių palūkanų normų svartinis vidurkis, palyginti su 2017 metais, taip pat padidėjo nuo 0,29 procento iki 0,49 procento.

Nuo 2016 m. kovo 1 d. VVP aukciono dalyviai reguliariai teikia Finansų ministerijai informaciją apie pirminėje ir antrinėje VVP rinkoje sudarytus eurus denominuotų VVP sandorius, naudojant Ekonomikos ir finansų komiteto Europos Sąjungos valstybių skolų rinkų pakomitečio patvirtintą harmonizuotą ataskaitų formatą. Šios ataskaitos yra konfidencialios, tačiau Finansų ministerija turi teisę skelbti agreguotus duomenis.

2018 metais VVP, platinamų aukciono būdu, apyvarta antrinėje rinkoje siekė 1 328,1 mln. eurų (21 diagrama). Apie 60 procentų apyvartos pirminėje rinkoje ir apie 58 procentus apyvartos antrinėje rinkoje vyko per tris VVP aukciono dalyvius. Antrinės rinkos apyvarta 2018 m. gruodį išaugo dvigubai dėl techninio veiksmo, susijungus dviem aukciono dalyviams į vieną.

• Žaliosios obligacijos

2018 m. gegužę Finansų ministerija aukciono būdu išplatino žaliųjų obligacijų emisiją, kuri įtraukta į *Nasdaq* Baltijos skolos vertybinių popierių sąrašą. Tai pirmoji Baltijos šalyse VVP emisija, kurios pritrauktos lėšos skirtos žaliesiems projektams įgyvendinti – daugiabučiams modernizuoti ir jų energetiniam efektyvumui didinti.

Pagal organizacijos „TheCityUK“ atliktus socialinius tyrimus Lietuvos, kaip valstybės emitentės, žaliųjų obligacijų emisija yra trečioji Europoje ir septintoji pasaulyje.

Šios obligacijų emisijos paklausa siekė beveik 34 mln. eurų. Vyriausybė yra numčiusi bendrą 68 mln. eurų žaliųjų obligacijų emisijos sumą išplatinti per trejus metus, todėl 2018 metais jų išplatinta už 20 mln. eurų. Už šiuos VVP bus mokama 1,2 procento metinių palūkanų. Žaliųjų obligacijų emisijos trukmė – 10 metų, obligacijos bus išperkamos 2028 m. gegužės 3 d.

Žaliųjų obligacijų lėšomis buvo suteikta valstybės perskolinama paskola iki 10 metų laikotarpiui Viešųjų investicijų plėtros agentūrai (toliau – VIPA). Paskola bus naudojama projektui „Daugiabučių namų modernizavimo fondas“, kuris padeda daugiabučių namų savininkams modernizuoti namus, didinti energijos vartojimo efektyvumą, mažinti šildymo išlaidas.

Reitingų agentūra *Moody's Investors Service* aukščiausiu balu (GB1 *Excellent*) įvertino žaliųjų obligacijų emisiją. Toks vertinimas reiškia, kad žaliųjų obligacijų emitentas iš žaliųjų obligacijų gautas lėšas valdydamas, administruodamas ir skirdamas aplinkosaugos projektams bei teikdamas būtinas ataskaitas laikosi aukščiausių standartų.

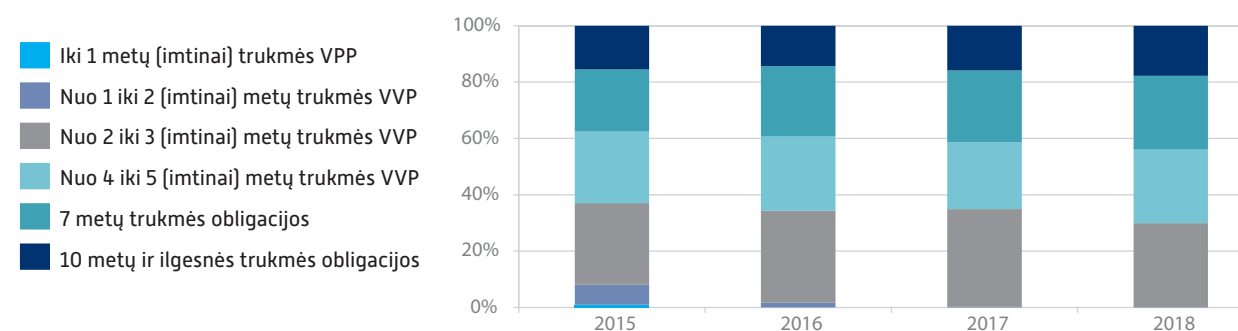

• Vidaus VVP struktūra

2015 metais išpirkus visus anksčiau išleistus išdo vekselius ir nuo tų metų neplatinant naujų, 2018 metų pabaigoje iki 2 metų nominaliosios trukmės VVP sudarė tik 0,1 procento visų VVP, išleistų vidaus rinkoje, tai buvo vien taupymo lakštai. Nuo 2 iki 3 metų nominaliosios trukmės VVP suma sumažėjo 66,8 mln., nes 2018 metais mažėjant taupymo lakštų platinimo sumoms atitinkamai mažėjo neišpirktų taupymo lakštų suma (per 2018 metus neišpirktų 3 metų nominaliosios trukmės taupymo lakštų suma sumažėjo 141,8 mln. eurų). Kitų trukmių VVP sumos per metus padidėjo – daugiausia buvo išleista 5 metų nominaliosios trukmės VVP [22 diagrama].

22 diagrama

Vidaus VVP (įvairių valiutų) pasiskirstymas pagal nominaliąją trukmę metų pabaigoje, proc.

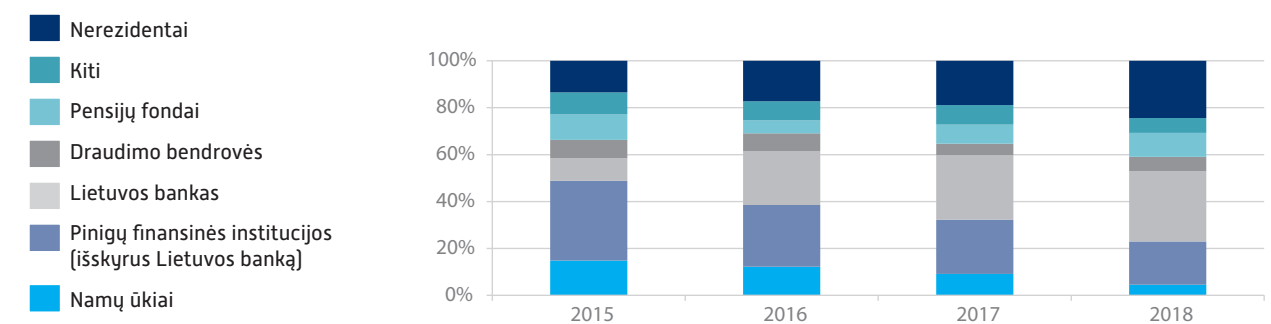
Šaltinis – Finansų ministerija.

2018 metų pabaigoje užsienio investuotojų įsigytų Lietuvos VVP dalis, palyginti su 2017 metų pabaiga, padidėjo nuo 18,8 iki 24,3 procento visų vidaus rinkoje išleistų VVP. 2018 metų pabaigoje pagrindiniais užsienio investuotojais išliko Latvijos (480,8 mln. eurų vertės VVP) ir Estijos (488 mln. eurų vertės VVP) investuotojai.

Tarp vietos investuotojų pagrindinė dalis apyvartoje esančių VVP priklausė kitoms pinigų finansinėms institucijoms, tačiau 2018 metais ši dalis, palyginti su 2017 metais, toliau mažėjo – nuo 23,2 iki 18,4 procento. Kaip ir praėjusiais metais, tai daugiausia lėmė aktyvūs Lietuvos banko veiksmai antrinėje rinkoje. 2018 metais, palyginti su 2017 metais, dėl toliau vykdomos skatinamosios politikos didėjo Lietuvos banko turimų VVP dalis (nuo 27,5 iki 30 proc.) [23 diagrama].

23 diagrama

VVP, išplatintų vidaus rinkoje, investuotojų struktūra, proc.

Šaltinis – Lietuvos bankas.

• Taupymo lakštai

Taupymo lakštai yra VVP, skirti gyventojams ir kitiems mažmeniniams investuotojams. Taupymo lakštus gali įsigyti fiziniai asmenys, individualios įmonės, ūkinės bendrijos, kooperatinės bendrovės, žemės ūkio bendrovės, viešosios įstaigos, asociacijos (susivienijimai, konfederacijos, sąjungos, draugijos), profesinės sąjungos, labdaros ir paramos fondai, visuomeninės organizacijos, religinės bendruomenės, sodininkų bendrijos, daugiabučio namo savininkų bendrijos, politinės partijos ir šeimos, išskyrus finansų įstaigas.

2018 metais taupymo lakštai toliau buvo platinami pasitelkiant specializuotą svetainę (www.vtl.lt) ir per Lietuvos komercinių bankų (AS *Luminor bank* Lietuvos skyrius, AB SEB bankas ir AB „Swedbank“) tinklą.

Vyriausybė sudaro galimybę saugiai taupyti tiems gyventojams, kurie nenori santaupų laikyti bankuose. Savo ruožtu Vyriausybei taupymo lakštai – tai galimybė pasiskolinti iš gyventojų tiesiogiai ir taip pritraukti neinvestuotas gyventojų santaupas.

2018 metais buvo išplatinta 6,2 mln. eurų nominaliosios vertės taupymo lakštų, o išpirkta 159,4 mln. eurų nominaliosios vertės taupymo lakštų (iš jų 14,5 mln. eurų vertės, investuotojų pageidavimu, buvo išpirkta prieš terminą). 2018 metų sausio–vasario mėnesiais Finansų ministerija platino 3 metų trukmės taupymo lakštus, kurių palūkanų norma buvo 0 procentų, o 2018 metų vasarį vietoj minėtos trukmės pradėti platinti 2 metų trukmės taupymo lakštai, kurių palūkanų norma buvo 0 procentų.

Per 2018 metus buvo išplatinta taupymo lakštų: 1 mln. eurų – 3 metų ir 5,2 mln. eurų – 2 metų nominaliosios trukmės. Metų pabaigoje išleistų ir neišpirktų taupymo lakštų nominalioji vertė siekė 170,7 mln. eurų. Taupymo lakštai sudarė 0,6 procento visų vidaus rinkoje 2018 metais pasiskolintų lėšų ir 4,2 procento 2018 metų pabaigoje neišpirktų vidaus VVP.

Nuo 2009 m. gegužės 19 d., kai vėl imti platinti taupymo lakštai, iki 2018 metų pabaigos išplatinta 974,2 mln. eurų nominaliosios vertės taupymo lakštų.

Skolinimasis užsienio rinkose

• Euroobligacijos

Užsienyje išleistų VVP pelningumas antrinėje rinkoje 2018 metų pradžioje pradėjo nuosekliai kilti po 2016 metais prasidėjusio kritimo, bet per metus išliko gana stabilus ir kilimas neįgavo prognozuoto pagreičio. Pelningumo svyravimai ir rinkos kintamumas, veikiami išorės veiksnių, kaip rodo VVP kreivės, vyko panašiai kaip ir kitose ES valstybėse [24–27 diagramos].

24 diagrama

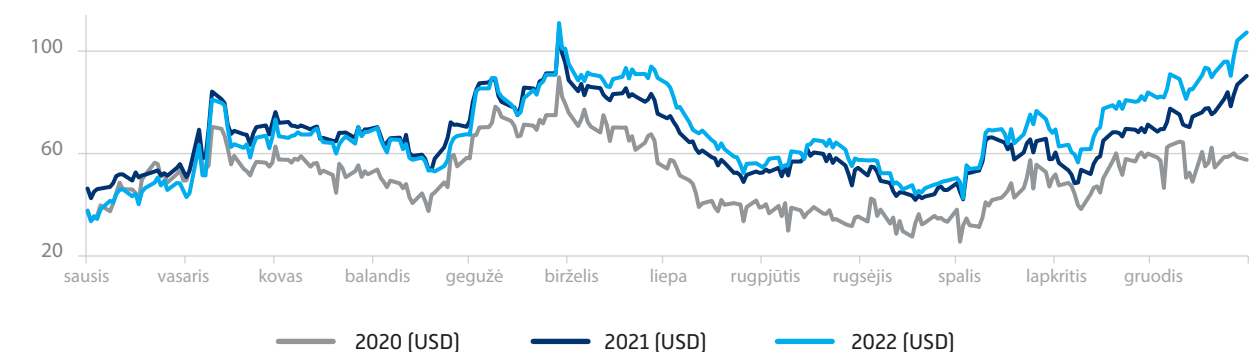
Lietuvos euroobligacijų emisijų, denominuotų eurai ir išperkamų 2024, 2025, 2027, 2035 ir 2047 m., rizikos priedai 2018 metais, palyginti su atitinkamos trukmės Vokietijos vertybiniais popieriais, baziniai punktai

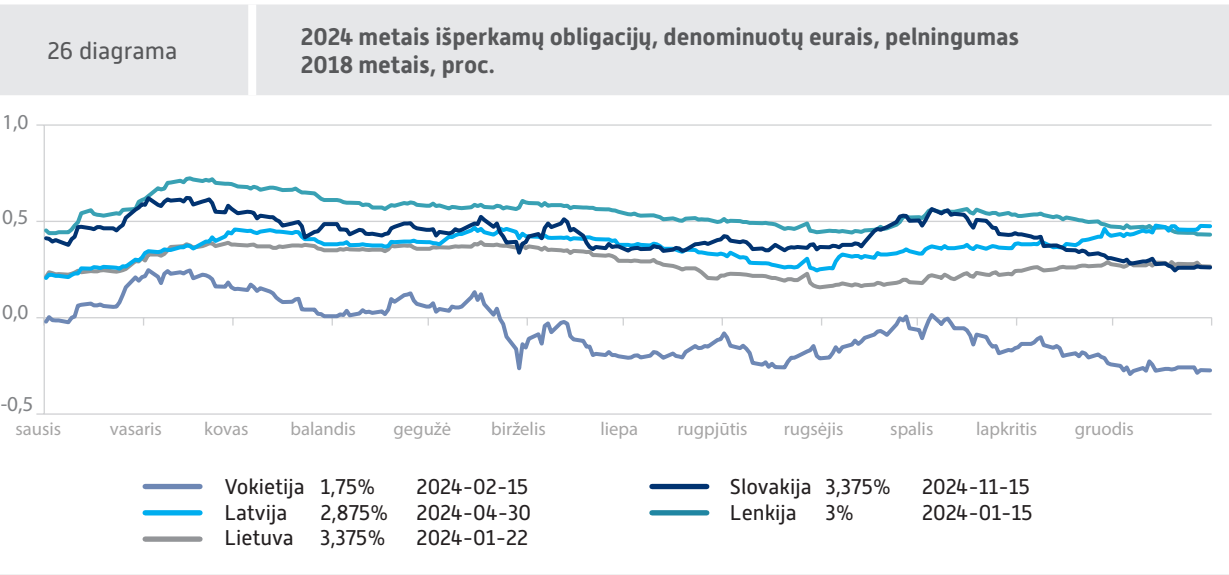
Šaltinis – Bloomberg.

25 diagrama

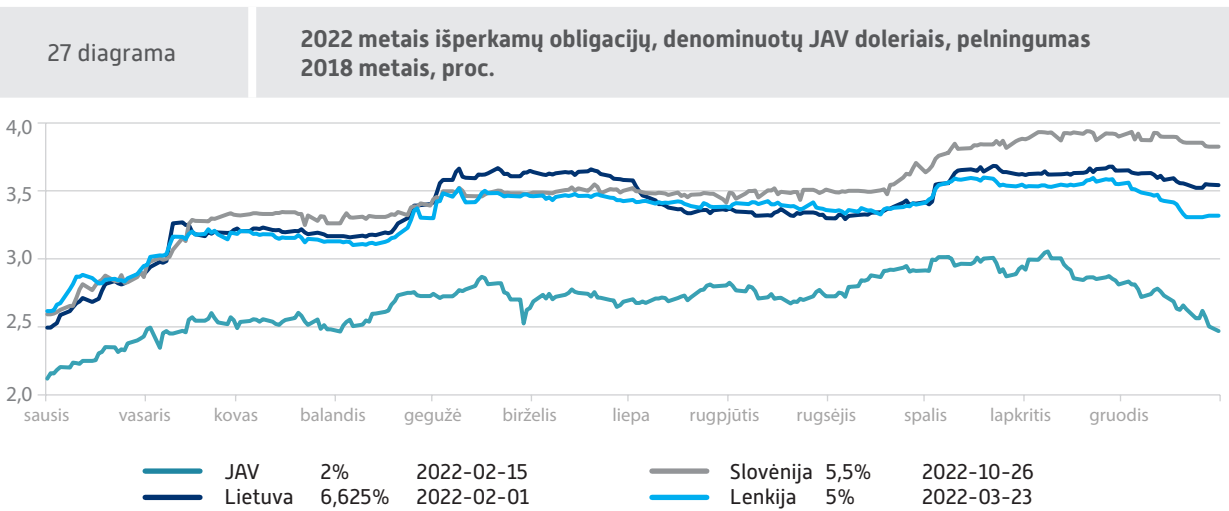
Lietuvos euroobligacijų emisijų, denominuotų JAV doleriais ir išperkamų 2020, 2021 ir 2022 m., rizikos priedai, palyginti su atitinkamos trukmės JAV išdo vertybiniais popieriais, baziniai punktai

Šaltinis – Bloomberg.

Šaltinis – Bloomberg.

Šaltinis – Bloomberg.

2018 metų vasarį Finansų ministerija išpirko 1 329,8 mln. eurų euroobligacijų emisiją, taip sumažindama valstybės skolą 2,9 procento BVP. Ši emisija (600 mln. eurų nominaliaja verte) buvo išplatinta 2007 m. spalio 29 d. ir buvo papildyta du kartus po 400 mln. eurų. 2017 metų pradžioje bendra šios emisijos suma siekė 1,4 mlrd. eurų ir už ją buvo mokamos 4,85 procento metinės palūkanos. 70,244 mln. eurų emisijos dalis buvo nupirkta antrinėje rinkoje ir anuliuota 2017 metų kovą, todėl emisija sumažėjo nuo 1 400 mln. eurų iki 1 329,756 mln. eurų ir buvo galutinai išpirkta suėjus terminui 2018 metais.

2017 metų lapkritį Lietuva 550 mln. eurų papildė 10 metų ir 30 metų trukmės euroobligacijų emisijas, išplatintas gegužę, kai buvo pasiskolinta 1 300 mln. eurų. Lėšos, gautos išplatinus šias emisijas, buvo panaudotos minėtai emisijai išpirkti vasarį ir biudžeto deficitui finansuoti. 2018 metais, esant mažesniai skolintis po-reikiui ir orientuojantis į vidaus rinką, platinama naujų euroobligacijų užsienio rinkose nebuvo.

Skolinimasis iš tarptautinių finansų institucijų

Lietuva bendradarbiauja su tarptautinėmis finansų institucijomis, siekdama įgyvendinti visuomenei svarbius projektus. Šios institucijos teikia mūsų šaliai tikslines paskolas – finansuoja ilgalaikę vertę turinčius investicijų projektus (3 lentelė).

3 lentelė	Paskolos iš tarptautinių finansų institucijų			
TARPTAUTINĖ FINANSŲ INSTITUCIJA	PASKOLOS SUMA (mln. eurų)	PASIRAŠYMO DATA	SUTARTIES TRUKMĖ	PASKIRTIS
Šiaurės investicijų bankas	100	2015-04-27	20 metų	Viešojo sektoriaus efektyvumo projekto ir būstų renovavimo programos finansavimas
	100	2009-12-09	20 metų	
Europos investicijų bankas	1300	2015-05-07	25 metai	2014–2020 m. ES investicijų projektų Lietuvoje transporto, energetikos, aplinkosaugos, inovacijų, žemės ūkio ir kitose srityse bendrojo finansavimo užtikrinimas
	1132	2009-03-13	25 metai	Projektų bendrojo finansavimo užtikrinimas transporto, energetikos, aplinkosaugos, inovacijų ir kitose srityse pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programas
Europos Tarybos vystymo bankas	100	2015-04-24	20 metų	Kultūros, sveikatos apsaugos, švietimo, sporto įstaigų pastatų statybos ar renovavimo projektų, kurie įtraukti į 2014–2018 metų Valstybės investicijų programą, finansavimas
	130	2009-08-20	20 metų	Dalinis tinkamų valstybės investicijų projektų, įtrauktų į Valstybės investicijų programą 2009–2011 m. bei susijusių su gyvenimo sąlygų gerinimu miesto ir kaimo vietovėse, sveikata, išsilavinimu ir profesiniu mokymu, finansavimas

Šaltinis – Finansų ministerija.

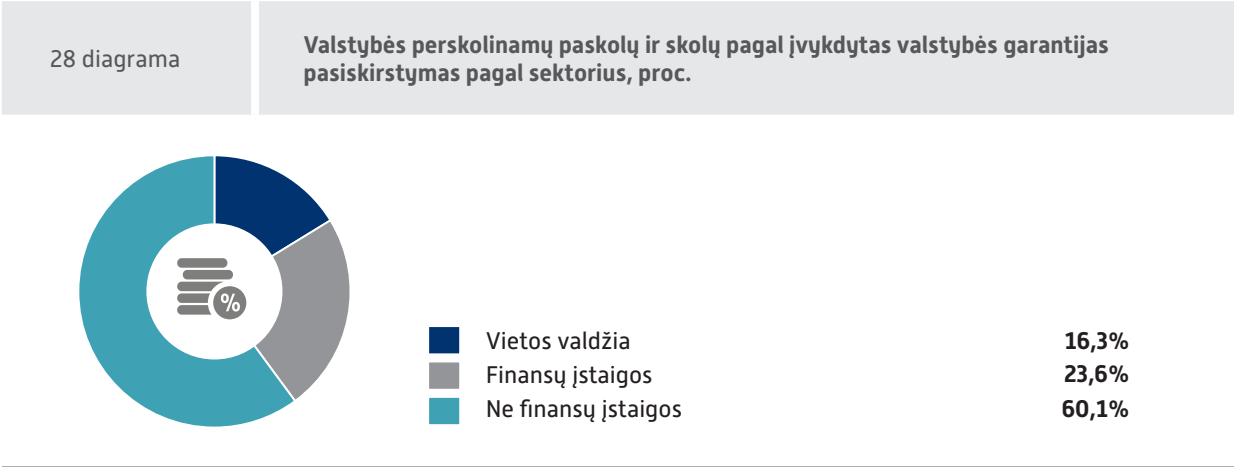
2018 metų balandį Finansų ministerija ir Europos investicijų bankas (toliau – EIB) pasirašė antrą sutarimą dėl 300 mln. eurų paskolos dalies pagal 2015 metais pasirašytą paskolos sutartį. Planuojama, kad Finansų ministerija 300 mln. eurų išims 2019 metais.

2018 m. kovo 27 d. pagal 2015 metais su Europos Tarybos vystymo banku pasirašytą sutartį buvo išimta paskutinė 30 mln. eurų paskolos dalis, o 2017 m. gruodžio 13 d. pagal taip pat 2015 metais su Šiaurės investicijų banku (toliau – ŠIB) pasirašytą sutartį buvo išimta paskutinė 30 mln. eurų paskolos dalis.

Valstybės perskolinamos paskolos

2018 metų pabaigoje ūkio subjektams suteiktų valstybės perskolinamų paskolų negrąžintas likutis sudarė 111,5 mln. eurų, arba 3 695,7 mln. eurų mažiau nei metų pradžioje, o ūkio subjektų skolų valstybei pagal įvykdytas valstybės garantijas negrąžintas likutis – 37,3 mln. eurų, arba 1,3 mln. eurų mažiau nei metų pradžioje. Visa ūkio subjektų skola valstybei 2018 metų pabaigoje sudarė 148,8 mln. eurų, arba 3 697 mln. eurų mažiau nei metų pradžioje. Ženklių sumažėjimą lėmė tai, kad 2018 metų sausio 1 dieną, vadovaujantis 2018 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 14 straipsnio nuostatomis, visa iki 2017 metų gruodžio 31 dienos susidariusi Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF) biudžeto paimtų ir negrąžintų paskolų 3 682,3 mln. eurų suma ir priskaičiuotų palūkanų 3 mln. eurų suma buvo perkelta į valstybės išdą. Neįtraukiant VSDF skolos perkėlimo 2018 metais ūkio subjektai iš viso Finansų ministerijai grąžino 41,6 mln. eurų paskolų ir skolų.

2018 metų pabaigoje didžiausią valstybės skolininkų dalį – 60,1 procento – sudarė nefinansinis sektorius, finansų įstaigoms, kurioms kreditai suteikti perskolinimui, teko 23,6 procento, likę 16,3 procento – savivaldybėms **(28 diagrama)**.

Šaltinis – Finansų ministerija.

Per 2018 metus didžiausia paskola – 20 mln. eurų – iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų suteikta VIPA, kuri šią paskolą naudojo valstybės investicijų projektui „Daugiabučių namų modernizavimo fondas“, bendrai finansuojamam iš ES fondų lėšų, finansuoti. VIPA paskola perskolinta iš lėšų, gautų išleidus VVP – žaliąsias obligacijas. Vyriausybė yra nusprendusi suteikti VIPA bendrą iki 68 mln. eurų valstybės perskolinamą paskolą už VVP.

Kitos per 2018 metus perskolintos paskolos sudarė 6,9 mln. eurų ir buvo suteiktos iš valstybės vardu pasiskolintų 300 mln. eurų EIB paskolos dalies lėšų.

Taip pat 2018 metais Vyriausybė priėmė nutarimus dėl 7 naujų valstybės perskolinamų paskolų suteikimo [4 lentelė].

4 lentelė	Valstybės perskolinamos paskolos pagal 2018 metų Vyriausybės nutarimus		
GAVĖJAS	PASKOLOS PASKIRTIS	Suteiktos paskolos suma, tūkst. eurų	Paskolos suma išimta per 2018 metus, tūkst. eurų
UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras	Valstybės investicijų projektui „Marijampolės regiono komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra“ finansuoti	671,6	61,5
Alytaus rajono savivaldybės įmonė „Simno komunalininkas“	Valstybės investicijų projektui „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Alytaus rajone (Krokialaukyje)“ finansuoti	606,0	12,4
UAB „Šakių vandenys“	Valstybės investicijų projektui „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra Šakių rajone“ finansuoti	430,0	100,9
UAB „Šilutės vandenys“	Valstybės investicijų projektui „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra Šilutės rajono savivaldybėje“ finansuoti	2 292,8	927,2
UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūra	Valstybės investicijų projektui „Daugiabučių namų modernizavimo fondas“, bendrai finansuojamam iš Europos Sąjungos fondų lėšų, finansuoti	68 000,0	20 000,0
UAB „Radviliškio šiluma“	Valstybės investicijų projektams „Centralizuoto šilumos tiekimo tinklų modernizavimas UAB „Radviliškio šiluma“ III etapas“, „Naujų vartotojų prijungimas prie Radviliškio miesto šilumos tiekimo tinklų“ finansuoti	1 070,3	91,9
UAB „Telšių vandenys“	Valstybės investicijų projektui „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstravimas Telšių mieste ir rajone“ finansuoti	992,0	297,6

Šaltinis – Finansų ministerija.

Suteiktos valstybės garantijos

2018 metų pabaigoje ūkio subjektų negrąžintų valstybės garantuojamų paskolų likutis, įskaitant ir paskolas, gautas garantijų institucijoms suteikus garantijas, sudarė 366 mln. eurų, arba 11,8 mln. eurų mažiau negu metų pradžioje. Be suteiktų valstybės garantijų dėl ataskaitoje nurodytų valstybės netiesioginių įsipareigojimų kreditoriams, priimtų pagal Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo nuostatas, valstybė pagal Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotus tarptautinius susitarimus taip pat yra suteikusi garantijas tarptautinėms finansų institucijoms. Lietuvos garantiniai įsipareigojimai dėl šių paskolų 2018 metų pabaigoje sudarė 15,2 mln. eurų [5 lentelė].

5 lentelė	Valstybės garantijos	
	Garantuotų paskolų likutis, tūkst. eurų	
	2017-12-31	2018-12-31
I. Suteiktos valstybės garantijos dėl paskolų pagal Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo nuostatas (1+2+3)	377 845,2	366 001,9
1. Suteiktos valstybės garantijos dėl tarptautinių finansų institucijų teikiamų paskolų valstybės investicijų projektams finansuoti (individualios garantijos)	76 700,0	76 454,1
AB „Klaipėdos nafta“	76 700,0	76 454,1
2. Suteiktos valstybės garantijos dėl studentams teikiamų paskolų	59 521,6	65 015,2
Lietuvos mokslo ir studijų institucijų studentai	59 521,6	65 015,2
3. Suteiktos valstybės garantijos dėl garantijų institucijų priimtų skolinių įsipareigojimų	241 623,6	224 532,6
UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas	138 798,8	117 213,4
UAB „Investicijų ir verslo garantijos“	102 824,8	107 319,3
II. Suteiktos valstybės garantijos dėl tarptautinių finansų institucijų išduotų paskolų ir garantijų pagal Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotus tarptautinius susitarimus	19 794,7	15 183,0
Suteiktos valstybės garantijos dėl ŠIB investicijų projektų paskolų	18 270,9	13 714,1
Suteiktos valstybės garantijos dėl ŠIB aplinkosaugos investicijų projektų paskolų	407,9	187,6
Suteiktos valstybės garantijos dėl EIB paskolų	1 115,9	1 281,3
Iš viso (I+II)	397 639,9	381 184,9
Valstybės garantuotos skolos ir BVP santykis, proc.	0,9%	0,8%

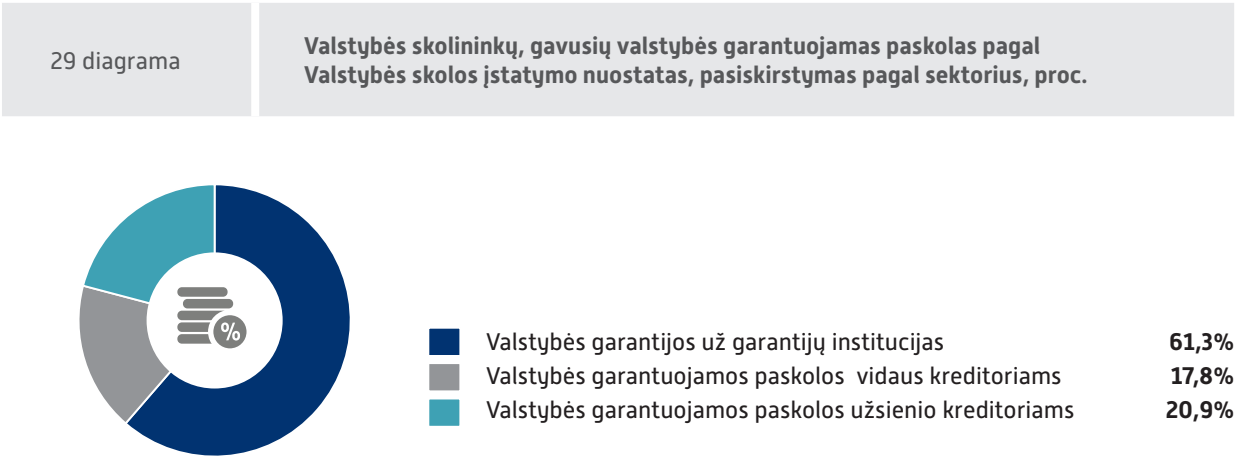
Šaltiniai: Finansų ministerija, ŠIB ir EIB ataskaitos.

⁵ BVP duomenys pagal Statistikos departamento 2019 m. liepos 30 d. informaciją.

Pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas valstybės netiesioginiai įsipareigojimai pagal valstybės garantuojamas paskolas (išskyrus garantijų institucijų garantijas) 2018 metais padidėjo 5,2 mln. eurų, arba 3,9 procento. Šį padidėjimą lėmė toliau teikiamos valstybės garantijos vidaus kredito įstaigoms, teikiančioms paskolas studentams sumokėti už studijas, gyvenimo išlaidoms ar dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis apmokėti. Negrąžintų valstybės garantuojamų paskolų studentams likutis 2018 metų pabaigoje sudarė 65 mln. eurų, arba 17,8 procento visos valstybės garantuotos skolos pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas, ir, palyginti su 2017 metais, padidėjo 5,5 mln. eurų.

Naujų valstybės garantijų dėl tarptautinių finansų institucijų teikiamų paskolų valstybės investicijų projektams finansuoti 2018 metais nebuvo suteikta, todėl valstybės garantuojamų paskolų likutis užsienio kreditoriams 2018 metų pabaigoje išliko panašus, kaip ir 2017 metų pabaigoje, ir sudarė 76,5 mln. eurų, arba 20,9 procento visos valstybės garantuotos skolos pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas.

Vidaus paskolos, gautos garantijų institucijoms suteikus garantijas, sumažėjo 17,1 mln. eurų ir sudarė 224,5 mln. eurų, arba 61,3 procento visos valstybės garantuotos skolos pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas **[29 diagrama]**.

Šaltinis – Finansų ministerija.

2018 metų pabaigoje valstybės garantuojami skolininkai, gavę valstybės garantuojamas paskolas pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas, priklausė ne finansų sektoriui, išskyrus suteiktas paskolas, gautas garantijų institucijoms suteikus garantijas.

2018 metais iš viso buvo grąžinta 115,4 mln. eurų valstybės garantuojamų paskolų pagal Valstybės skolos įstatymo nuostatas.

Valstybės garantiniai įsipareigojimai pagal Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotus tarptautinius susitarimus apskaičiuoti remiantis tarptautinių finansų institucijų pateiktomis ataskaitomis:

- dėl ŠIB suteiktų investicijų projektų paskolų, kurių negrąžintas likutis 2018 m. gruodžio 31 d. sudarė 703,3 mln. eurų, Lietuvos finansinė atsakomybė sudaro apie 1,95 procento visų ŠIB valstybių narių finansinės atsakomybės pagal garantiją dėl investicijų projektų paskolų, todėl Lietuvos garantiniai įsi-

pareigojimai dėl šių paskolų, 2018 m. gruodžio 31 d. duomenimis, sudarė 13,7 mln. eurų (maksimali Lietuvos finansinės atsakomybės suma – 35,1 mln. eurų);

- dėl ŠIB suteiktų aplinkosaugos investicijų projektų paskolų, kurių negrąžintas likutis 2018 m. gruodžio 31 d. buvo 9,6 mln. eurų, Lietuvos finansinė atsakomybė sudaro apie 1,95 procento visų ŠIB valstybių narių finansinės atsakomybės pagal garantiją dėl aplinkosaugos investicijų projektų paskolų, todėl Lietuvos garantiniai įsipareigojimai dėl šių paskolų 2018 m. gruodžio 31 d. sudarė 0,2 mln. eurų (maksimali Lietuvos finansinės atsakomybės suma – 5,2 mln. eurų);
- dėl EIB iš nuosavų išteklių teikiamų paskolų Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno regiono šalyse bei Užjūrio šalyse ir teritorijose, kurių negrąžintas likutis 2018 metų pabaigoje buvo 1 128,5 mln. eurų. Valstybių narių garantija padengia 75 procentus šios sumos, t. y. 846,4 mln. eurų. Atitinkamai Lietuvos finansiniai įsipareigojimai, kurie yra skaičiuojami proporcingai nuo Lietuvos įnašo į EIB kapitalą (apie 0,15 proc.), pagal garantiją sudarė 1,3 mln. eurų.

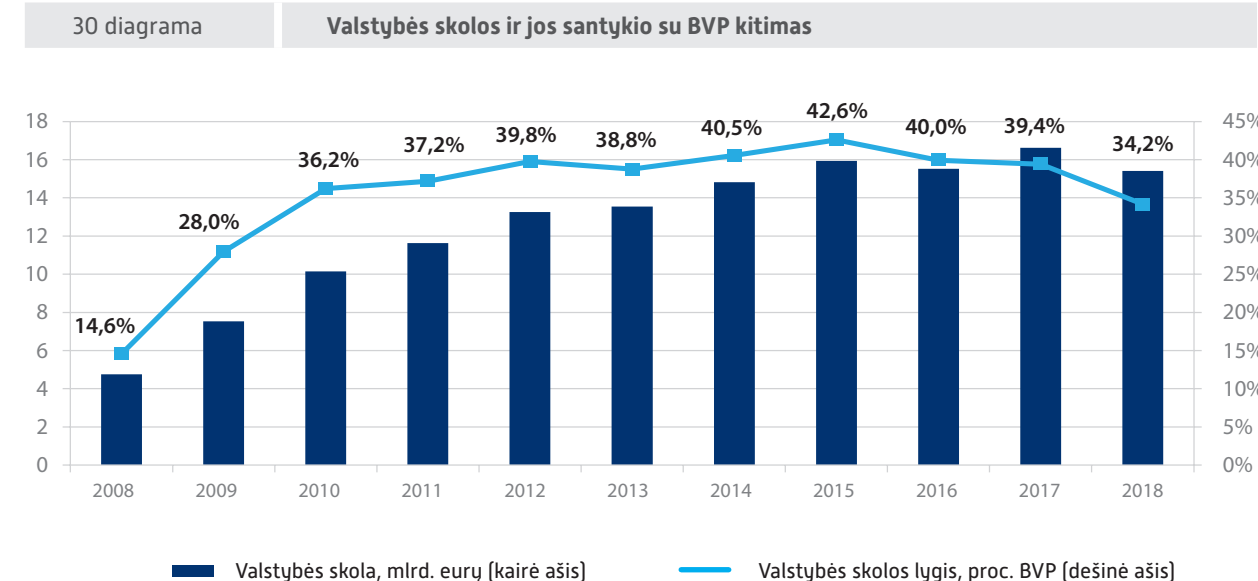
SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

Valstybės skola

Valstybės skola, įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius (t. y. skolos rodiklis, kurį Europos Komisija naudoja lygindama visų ES valstybių skolą ir vertindama atitiktį Maastrichto skolos kriterijui), 2018 metų pabaigoje buvo lygi 15 417,1⁶ mln. eurų, tai sudarė 34,2 procento BVP. Valstybės skolos santykis su BVP per 2018 metus sumažėjo 5,2 procentinio punkto (2017 m. buvo 39,4 proc. BVP) **[30 diagrama]**. Pagal ES statistikos tarnybą (Eurostatą) šis rodiklis ir toliau yra vienas mažesnių ES. ES statistikos tarnybos (Eurostato) duomenimis, mažesnis valdžios skolos ir BVP santykis 2018 metais buvo tik Estijoje (8,4 proc.), Liuksemburge (21,4 proc.), Bulgarijoje (22,6 proc.) ir Čekijoje (32,6 proc.). Bendra ES valstybių valdžios skola metų pabaigoje siekė 80 procento BVP, o tik euro zonos valstybėse – 85,1 procento BVP.

Valstybės skola, neįvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorių (t. y. skolos dalis tomis valiutomis, kurių kursas nėra fiksuotas euro atžvilgiu, yra perskaičiuojamos į eurus pagal 2018 m. gruodžio 31 d. kursą, neatsižvelgiant į sudarytus išankstinius valiutos keitimo sandorius), 2018 metų pabaigoje buvo lygi 16 038,1 mln. eurų.

⁶ Valdžios sektoriaus skolos duomenys pagal Statistikos departamento 2019 m. liepos 4 d. informaciją.

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas.

2018 metais valstybės skola nominaliaja išraiška sumažėjo 1 208 mln. eurų, arba 7,3 procento. Skolos dydžio pokytį, palyginti su 2017 metų dydžiu, lėmė 2018 metų vasarį išpirktos euroobligacijos, kurioms 2017 metais buvo sukaupta 1 329,8 mln. eurų.

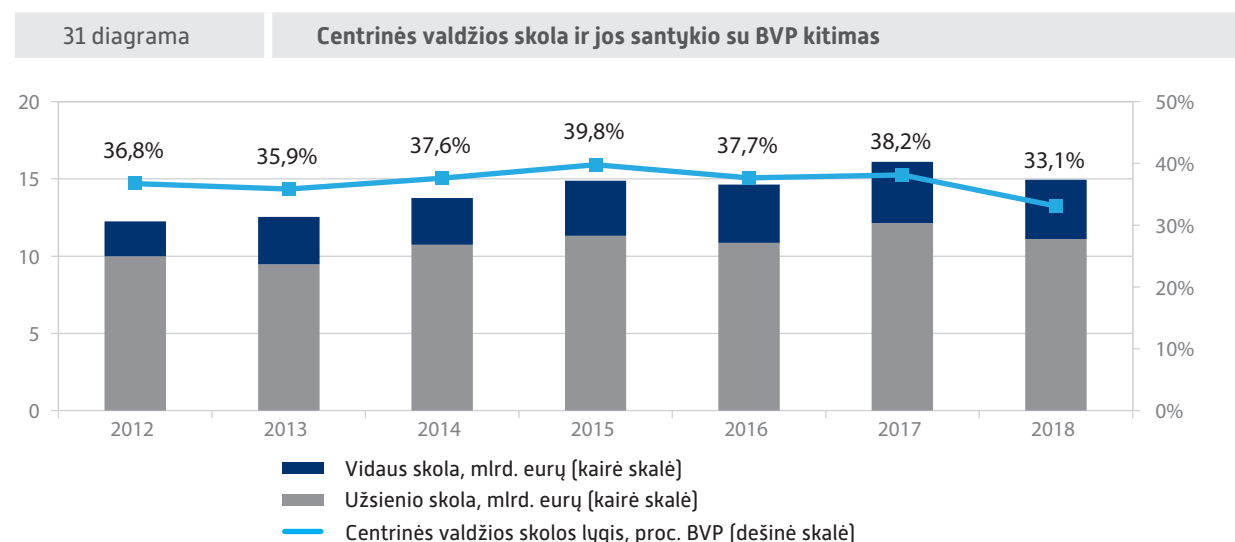
Nekonsoliduotą valstybės skolą 2018 metų pabaigoje sudarė centrinės valdžios skola – 14 951,5 mln. eurų, vietos valdžios skola – 494,1 mln. eurų ir socialinės apsaugos fondų skola – 0,5 mln. eurų.

Valstybės vidaus skola metams baigiantis buvo 4 238,4 mln. eurų, arba 27,5 procento visos valstybės skolos (per metus vidaus skolos dalis padidėjo 1 procentiniu punktu nuo visos valstybės skolos). Valstybės užsienio skola 2018 metais buvo 11 178,7 mln. eurų, arba 72,5 procento visos valstybės skolos.

Ilgalaikiai įsipareigojimai 2018 metais sumažėjo 1 219,3 mln. eurų ir sudarė 99,3 procento visos valstybės skolos (15 313,3 mln. eurų), trumpalaikiai įsipareigojimai padidėjo 11,2 mln. eurų ir sudarė 0,7 procento visos valstybės skolos (103,8 mln. eurų).

Centrinės valdžios skola

Didžiausią nekonsoliduotos valstybės skolos dalį (97 proc.) sudarė centrinės valdžios sektoriaus prisiimti, bet dar neįvykdyti įsipareigojimai vidaus ir užsienio kreditoriams. Užtikrinant valstybės biudžeto deficito finansavimą ir prisiimtų skolinių įsipareigojimų vykdymą, kuriems dalis lėšų buvo sukaupta 2017 metais, per metus centrinės valdžios sektoriaus skola sumažėjo 1 150,6 mln. eurų, arba 7,1 procento, ir 2018 metų pabaigoje buvo 14 951,5 mln. eurų (įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius). Centrinės valdžios skolos santykis su BVP sumažėjo ir 2018 m. gruodžio 31 d. buvo 33,1 procento **[31 diagrama]**.

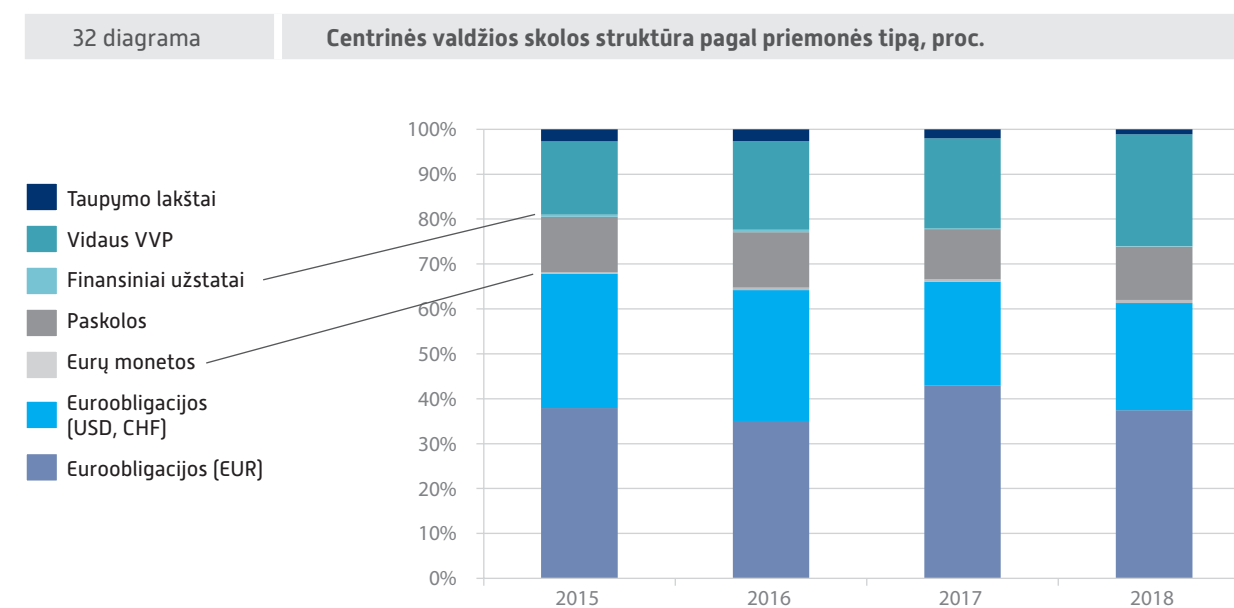

Centrinės valdžios vidaus skola metams baigiantis buvo 3 834 mln. eurų, arba 25,6 procento visos centrinės valdžios skolos (per metus suma sumažėjo 109,5 mln. eurų). Centrinės valdžios užsienio skola 2018 metais sumažėjo 1 041,1 mln. eurų ir gruodžio 31 dieną buvo 11 117,5 mln. eurų, arba 74,4 procento visos centrinės valdžios skolos.

2018 metais centrinės valdžios ilgalaikės skolos santykinė dalis, palyginti su 2017 metais, išliko panaši ir sudarė 99,3 procento, arba 14 847,9 mln. eurų (2017 metais – 99,4 proc.), o trumpalaikės skolos dalis sudarė 0,7 procento, arba 103,6 mln. eurų. Apyvartoje esančios eurų monetos, kurios į valstybės skolą įtraukiamos pagal Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (ESS 2010) reikalavimus, sudarė 103,4 mln. eurų, arba 99,8 procento visos trumpalaikės skolos.

⁷ Centrinės valdžios skolos duomenis pagal Statistikos departamento 2019 m. liepos 31 d. informaciją.

2018 metais centrinės valdžios sektoriaus su paskolomis susiję įsipareigojimai sumažėjo 28,4 mln. eurų ir metų pabaigoje siekė 1 772,1 mln. eurų, arba 11,9 procento centrinės valdžios skolos. Skola už VVP sumažėjo 989,1 mln. eurų ir metų pabaigoje siekė 12 891,4 mln. eurų, arba 86,2 procento centrinės valdžios skolos, iš jų euroobligacijos vietine valiuta sudarė 5 595 mln. eurų, euroobligacijos kita valiuta, įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius, – 3 569,7 mln. eurų ir vidaus VVP, platinami aukciono būdu, – 3 726,7 mln. eurų. Indėliai, į kuriuos įeina Vyriausybės platinami taupymo lakštai (166,1 mln. eurų), apyvartoje esančios eurų monetos (103,4 mln. eurų) ir Lietuvai pervesti finansiniai užstatai (18,5 mln. eurų), sudarė 1,9 procento (288 mln. eurų) centrinės valdžios skolos **[32 diagrama]**.

Centrinės valdžios sektoriaus skolą mažino 179,1 mln. eurų nominaliosios vertės VVP, kuriuos metų pabaigoje buvo įsigiję centrinės valdžios subjektai: VĮ Ignalinos atominė elektrinė – už 15,3 mln. eurų, VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras – už 0,5 mln. eurų, VĮ Transporto kompetencijų agentūra – už 0,1 mln. eurų, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos – už 4 mln. eurų, VĮ „Indėlių ir investicijų draudimas“ – už 19,8 mln. eurų, UAB Žemės ūkio paskolų garantinis fondas – už 24,8 mln. eurų, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ – už 114,5 mln. eurų nominaliosios vertės VVP.

Pagal pradinę trukmę 100 procentų centrinės valdžios išleistų VVP sudarė ilgalaikiai VVP.

Socialinės apsaugos fondų skola

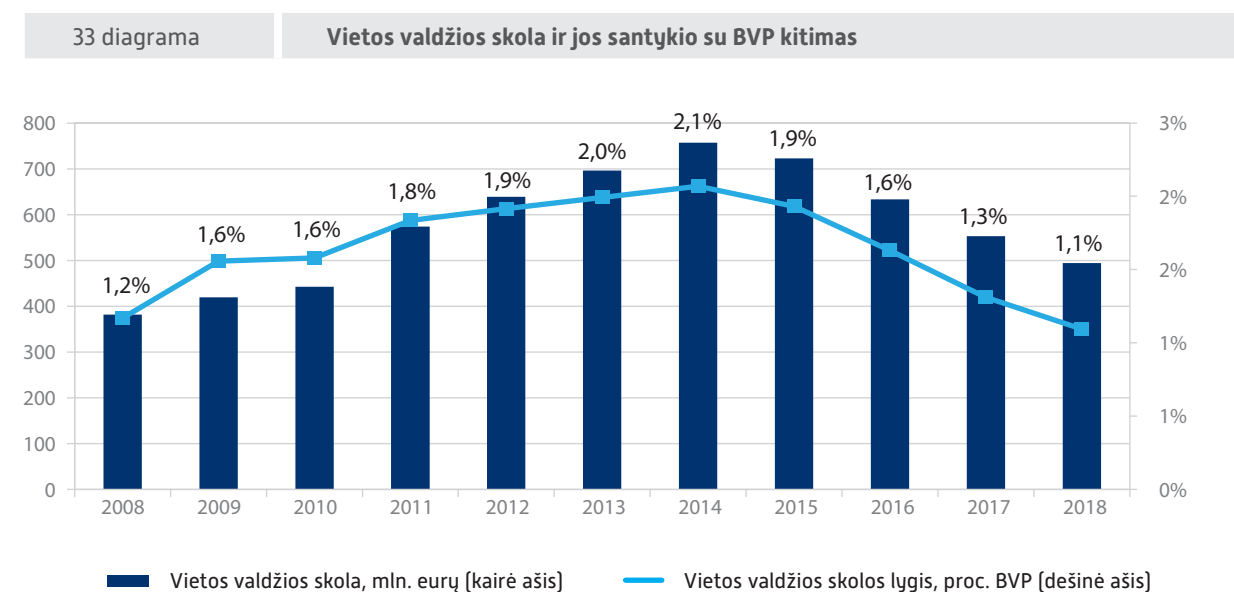
Socialinės apsaugos fondų skolą (0,5⁸ mln. eurų) sudarė Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos skoliniai įsipareigojimai pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartį dėl *Microsoft* programinės įrangos licencijų nuomos.

VSDF visa iki 2017 metų gruodžio 31 dienos susidariusi paimtų ir negrąžintų paskolų 3 682,3 mln. eurų suma ir priskaičiuotų palūkanų 3 mln. eurų suma, vadovaujantis 2018 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 14 straipsnio nuostatomis, 2018 metų sausio 1 dieną buvo perkelta į valstybės išdą. Šis perėmimas nepakeitė konsoliduoto valstybės skolos dydžio. 2018 metų pabaigoje VSDF skolinių įsipareigojimų neturėjo.

⁸ Socialinės apsaugos fondų skolos duomenys pagal Statistikos departamento 2019 m. liepos 4 d. informaciją.

Vietos valdžios sektoriaus skola

Vietos valdžios sektoriaus nekonsoliduotoji skola per metus sumažėjo 58,7 mln. eurų ir 2018 m. gruodžio 31 d. buvo 494,1⁹ mln. eurų (iš jų 18,1 mln. eurų – savivaldybėms suteiktos valstybės perskolintos paskolos, skirtos investicijų projektams finansuoti, ir 9,7 mln. eurų – paskolos iš valstybės biudžeto) [33 diagrama].

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas.

100 procentų vietos valdžios skolos sudaro paskolos, o vidaus ir užsienio skolos santykis metų pabaigoje buvo atitinkamai 87,6 procento (432,9 mln. eurų) ir 14,1 procento (61,2 mln. eurų) visos vietos valdžios skolos.

⁹ Vietos valdžios skolos duomenys pagal Statistikos departamento 2019 m. liepos 4 d. informaciją.

Skolos valdymo išlaidos

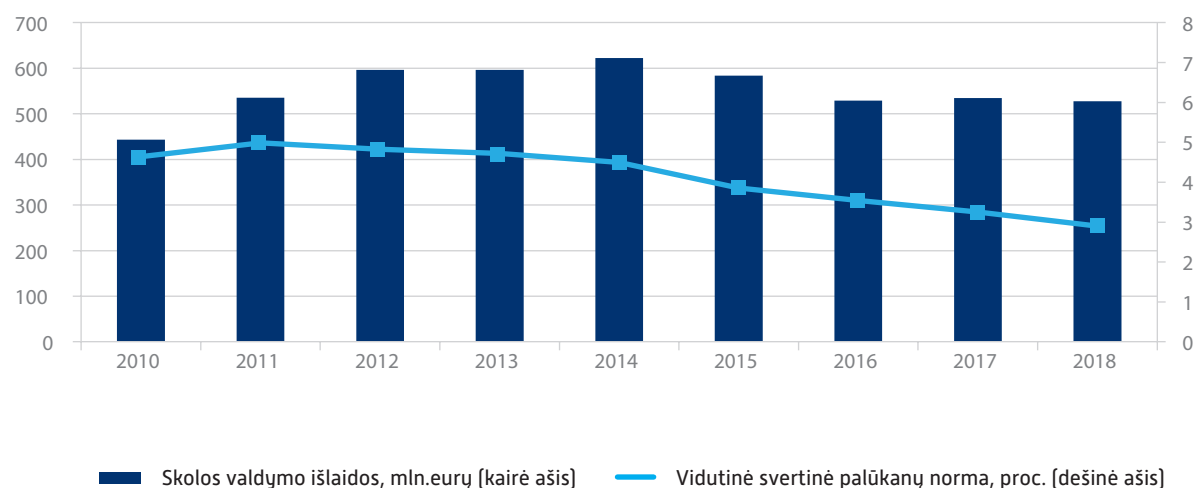
Valstybės skolos valdymo išlaidas sudaro mokamos palūkanos už centrinės valdžios, savivaldybių ir socialinės apsaugos fondų skolą ir kitos su skolinimusi susijusios išlaidos. Sprendimą dėl centrinės valdžios ir socialinės apsaugos fondų skolos valdymo išlaidų dydžio priima Lietuvos Respublikos Seimas, tvirtindamas atitinkamus biudžetų įstatymus, o dėl savivaldybių skolos valdymo išlaidų – savivaldybių tarybos.

Didžiąją centrinės valdžios skolos valdymo išlaidų dalį (2018 m. – 98,9 proc.) sudarė palūkanos, likusi dalis – su skolinimusi valstybės vardu susijusios išlaidos. Centrinės valdžios skolos valdymo išlaidos nustatomos tvirtinant valstybės biudžetą pagal atskirą programą, kurioje šios išlaidos detalizuojamos ir išskiriamos į palūkanas už valstybės skolą, mokamas rezidentams ir nerezidentams kreditoriams, komisinius mokesčius ir kitas išmokas už skolinimąsi vidaus ir užsienio rinkose, mokesčius kredito reitingų agentūroms, teisininkams, valiutų rizikos valdymo išlaidas, valstybės piniginių išteklių valdymo išlaidas ir t. t.

2018 metais Finansų ministerijos skolos valstybės vardu valdymo išlaidos sudarė 527,3 mln. eurų, iš jų 521,6 mln. eurų palūkanų už valstybės vardu paimtas paskolas ir išplatintus VVP, 2017 metais atitinkamai – 534,4 mln. eurų ir iš jų 524,3 mln. eurų palūkanų. 2018 metų faktinės išlaidos, palyginti su 2017 metais, sumažėjo 1,3 procento arba 7 mln. eurų **[34 diagrama]**.

34 diagrama

Metinės skolos valstybės vardu valdymo išlaidos (mln. eurų) ir vidutinė svertinė palūkanų už skolą valstybės vardu norma metų pabaigoje (proc.)

Šaltinis – Finansų ministerija.

Skolos valstybės vardu valdymo išlaidos tendencingai mažėja nuo 2014 metų, nors skola nominaliaja išraiška didėja. Vidutinė svertinė palūkanų už skolą valstybės vardu norma ėmė mažėti jau nuo 2011 metų ir 2018 metų pabaigoje sudarė 2,9 procento.

SKOLOS LIMITAI IR RIZIKOS VALDYMAS

Vyriausybės valstybės vardu priimtų skolinių įsipareigojimų ir valstybės piniginių išteklių rizikos valdymas apima valiutų kursų kitimo, palūkanų normų kitimo, kredito, likvidumo (perfinansavimo) ir veiklos rizikos valdymą. Rizikos valdymas yra svarbus įgyvendinant pagrindinį skolos valdymo tikslą – užtikrinti Vyriausybės skolinimosi poreikio finansavimą kuo mažesnėmis sąnaudomis ir priimtina rizika.

Limitai

Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitą nustato Lietuvos Respublikos Seimas, tvirtindamas Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą. Vyriausybės valstybės vardu priimtų skolinių įsipareigojimų (skolos portfelio struktūros ir mokėtinų palūkanų) limitai nustatyti Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje. 2018 metais Vyriausybė laikėsi visų kitų teisės aktuose nustatytų skolinimosi ir skolos valdymo limitų **[6 lentelė]**.

6 lentelė	Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo limitų vykdymas			
PAVADINIMAS	2017 metai		2018 metai	
	Limitas	Faktinis dydis	Limitas	Faktinis dydis
Vyriausybės grynasis skolinių įsipareigojimų pokytis, mln. eurų	2 457,249	1 427,738	-501,114	-1 125,243
Trumpalaikės skolos pagal likutinę trukmę ir visų skolinių įsipareigojimų santykis, proc.	25,0	13,8	25,0	5,8
Vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė, metais	>4,0	7,0	>4,0	6,9
Vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė iki palūkanų normų pasikeitimo, metais	>3,5	6,6	>3,5	6,5
Skolos už kintamąją palūkanų normą ir visų skolinių įsipareigojimų valstybės vardu santykis, proc.	10,0	0,1	10,0	0,0
Skola eurai, įvertinus išvestinių finansinių priemonių sandorius, proc.	100,0	100,0	100,0	100,0
Garantijų institucijų prisiimti įsipareigojimai, kuriems suteikta valstybės garantija, mln. eurų, iš jų:	340,140	241,624	322,600	224,533
UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo įsipareigojimai, mln. eurų	205,140	138,799	190,600	117,319
UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ įsipareigojimai (įvertinus Europos investicijų fondo pergarantuotą sumą), mln. eurų	135,000	102,825	132,000	107,319
Valstybės garantuotos skolos ir BVP santykis, proc.	3,0	0,9	3,0	0,8

Šaltinis – Finansų ministerija.

Valiutų kursų kitimo rizika

Daliai skolos valstybės vardu tomis valiutomis, kurių kursas nėra fiksuotas euro atžvilgiu, įtaką daro valiutų kursų svyravimai, kurie gali sukelti nepageidaujamą skolos valdymo išlaidų ir skolos mokėjimų svyravimą. Pagrindiniai rodikliai, rodantys valiutų kursų kitimo riziką, yra skolos portfelio dalis tomis valiutomis, kurių kursas nėra fiksuotas euro atžvilgiu, ir tikėtinas valiutų kursų svyravimas per atitinkamą laikotarpį ateityje. Taikant išvestines finansines priemones – valiutų apsiskeitimų, derinamų su fiksuotųjų palūkanų mokėjimu, apsiskeitimu – 2018 metų pabaigoje visi valstybės vardu prisiimti skoliniai įsipareigojimai buvo eurai.

Palūkanų normų kitimo ir perfinansavimo rizika

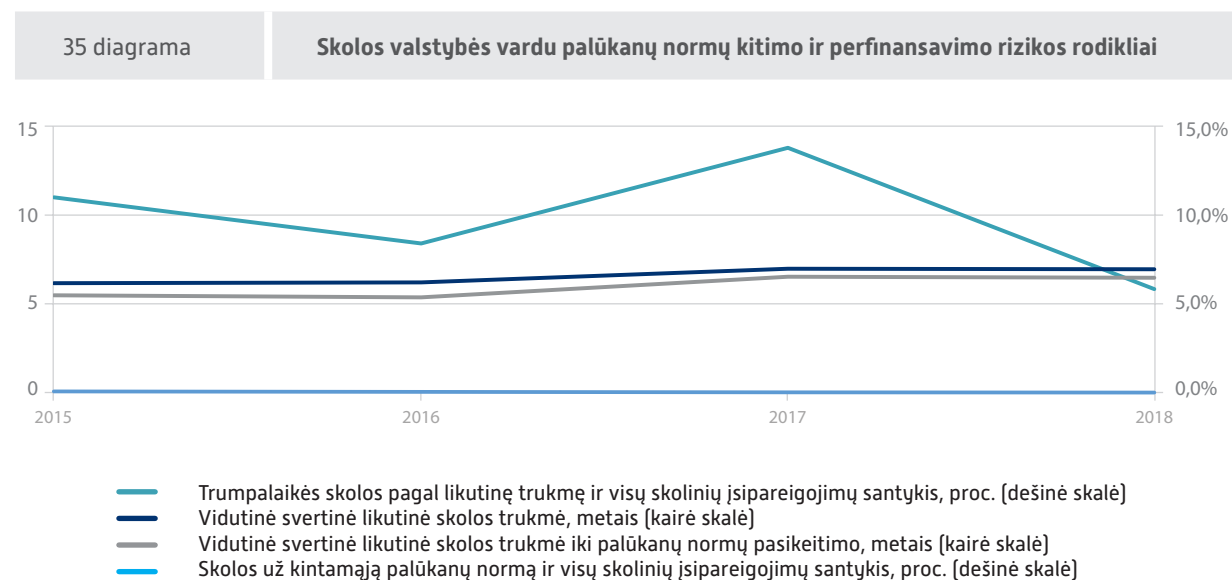
Palūkanų normų kitimo rizika yra skolos portfelio rizika, kylanti dėl palūkanų normų svyravimo rinkoje. Palūkanų normų svyravimas lemia skolos už kintamąsias palūkanų normas portfelio dalies valdymo išlaidų svyravimus. Kadangi kintamosios (trumpalaikės) palūkanos yra žemesnės už fiksuotąsias (ilgalaikes), tai prisiėmus daugiau skolinių įsipareigojimų už kintamąją palūkanų normą sumažinamos skolos valdymo išlaidos, bet kartu padidėja jų svyravimo rizika.

Vertinant palūkanų normų svyravimo riziką, svarbus rodiklis yra skolos portfelio dalis, kurios palūkanų norma bus perfiksuojama per vienus metus. Į šią dalį patenka visi skoliniai įsipareigojimai už kintamąsias palūkanų normas, taip pat skoliniai įsipareigojimai, kurių likutinė trukmė yra mažesnė nei vieni metai arba lygi vieniems metams. 2018 metų pabaigoje šis rodiklis buvo lygus 5,8 procento valstybės vardu pasiskolintų lėšų, tarp jų – 0,04 procento skolos už kintamąsias palūkanų normas ir 5,8 procento trumpalaikės skolos pagal likutinę trukmę¹⁰. Trumpalaikės skolos pagal likutinę trukmę rodiklis taip pat rodo perfinansavimo riziką. Vidutinė svertinė skolos trukmė pagal likutinę trukmę 2018 metų pabaigoje buvo 6,9 metų **(35 diagrama)**.

Perfinansavimo ir palūkanų normų kitimo rizikai valdyti Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje numatytas trumpalaikės skolos limitas – 25 procentai viso skolos portfelio ir skolos už kintamąsias palūkanų normas limitas – 10 procentų viso skolos portfelio.

Palūkanų normų kitimo riziką taip pat nusako vidutinės svertinės likutinės skolos trukmės iki palūkanų normų pasikeitimo rodiklis, kuris nurodo vidutinę svertinę likutinę skolos trukmę įvertinant kintamųjų palūkanų skolos dalies ir skolos, kurios nustatyta fiksuotoji norma ateityje gali būti perfiksuota iš naujo, palūkanų normų pasikeitimą. 2018 metų pabaigoje šis rodiklis buvo 6,5 metų (2017 metais – 6,6 metai).

¹⁰ Dalis skolos portfelio (0,02 proc.) turi kintamąją palūkanų normą ir yra išperkama per vienus metus, todėl šios dalies palūkanų kitimo rizika yra įskaičiuojama tik vieną kartą.

Likvidumo rizika

Siekiant didinti Vyriausybės vertybinių popierių likvidumą, kaip tai numatyta Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje, vidaus rinkoje kuriamos didesnės negu 250 mln. eurų nominaliosios apimties obligacijų emisijos. Užsienio rinkoje leidžiamos 500 mln. eurų ir didesnės apimties euroobligacijų emisijos. 2018 metais vidaus rinkoje buvo sukurta viena nauja 290 mln. eurų lyginamoji (etaloninė) emisija, išperkama 2021 metų sausį, o 2020 metais išperkama emisija pasiekė 310 mln. eurų. 2018 metais, esant mažesniai skolinimosi poreikiui ir orientuojantis į vidaus rinką, naujų euroobligacijų užsienio rinkose platinama nebuvo.

Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje taip pat nustatyta, kad išperkant didelės apimties (1 mlrd. eurų ekvivalento ir didesnes) euroobligacijų emisijas turi būti naudojamos perfinansavimo rizikos valdymo priemonės: priešlaikinis euroobligacijų išpirkimas, VVP keitimas, išankstinis finansinių išteklių kaupimas, sutarčių dėl kredito linijų su finansų institucijomis, turinčiomis bent dviejų reitingų agentūrų suteiktus reitingus, ne žemesnius nei AA– / Aa3, pasirašymas ar šių priemonių derinys. Likus ne mažiau kaip 4 mėnesiams iki euroobligacijų išpirkimo, šių emisijų perfinansavimo rizika turi būti sumažinta ne mažiau kaip 25 procentais, likus 10 savaičių – 50 procentų, likus 6 savaitėms – 100 procentų. Lėšos, skirtos 1,3 mlrd. eurų emisijai išpirkti 2018 metų vasarį, buvo sukauptos 2017 metais išplatinus 10 ir 30 metų trukmės euroobligacijų emisijas.

Kredito rizika

Sudarant išvestinių finansinių priemonių sandorius ir investuojant laikinai laisvas lėšas, didelis vaidmuo tenka kredito rizikos valdymui. Kredito rizika suprantama kaip rizika patirti nuostolius skolininkui nevykdant skolinių ar kitų įsipareigojimų, todėl čia ypač svarbus sandorio šalies patikimumo vertinimas. Finansų ministerija yra sudariusi Tarptautinės apsigėrimo sandorių ir išvestinių priemonių asociacijos (angl. *International Swaps and Derivatives Association* – ISDA) sutartis su aukšto kreditingumo institucijomis ir reguliariai atlieka sandorio šalių finansinės būklės peržiūrą bei imasi priemonių sandorio šaliai tinkamai nevykdant sutarčių sąlygų. Atsižvelgiant į finansų įstaigos kredito reitingą, kapitalą ir kitus rodiklius nustatyti sandorių vertės limitai, kurie reguliariai stebimi.

2019 METŲ SKOLINIMOSI PLANAS

2019 metais planuojamas bendras lėšų poreikis – apie 3,3 mlrd. eurų **[7 lentelė]**. Didžiausią lėšų poreikio dalį sudarys išankstinis 1,33 mlrd. eurų lėšų kaupimas euroobligacijoms 2020 metų vasarį išpirkti. Apie 0,87 mlrd. eurų bus skirta skolai grąžinti, iš jų vidaus skolai grąžinti – 0,78 mlrd. eurų ir užsienio skolai grąžinti – 0,09 mlrd. eurų. Kita lėšų dalis bus skirta bendram biudžeto deficitui finansuoti – apie 0,86 mlrd. eurų, iš jo valstybės biudžeto deficitui finansuoti bus skirta apie 0,80 mlrd. eurų, o ES paramos lėšų disbalansui finansuoti – apie 0,07 mlrd. eurų. Palyginti su 2018 metais, 2019 metais prognozuojamas lėšų poreikis padidėja, nes numatomas didesnis bendras biudžeto deficitas.

7 lentelė	Lėšų poreikis, mln. eurų	
TIKSLAS	2018 m. faktas	2019 m. planas
Užsienio skolos grąžinimas	1 570	90
Valstybės biudžeto deficito finansavimas	515	795
Vidaus skolos grąžinimas	661	783
Lėšų perskolinimas kitiems valdžios sektoriaus subjektams	27	130
ES paramos lėšų neigiamo balanso finansavimas	0	67
Kitiems tikslams, iš jų:	0	79
Lėšų kaupimas euroobligacijų emisijai išpirkti	0	1 329
IŠ VISO:	2 773	3 273

Šaltinis – Finansų ministerija.

2019 metais Finansų ministerija planuoja pasiskolinti apie 3,19 mlrd. eurų, iš jų – 1,9 mlrd. eurų vidaus rinkoje, 1,70 mlrd. eurų išleidžiant euroobligacijų emisijas ir 0,30 mlrd. eurų iš tarptautinių finansinių institucijų **[8 lentelė]**. Likęs lėšų poreikis bus finansuojamas iš grįžtančių perskointų lėšų ir 2018 m. lėšų likučio.

Palyginant su 2018 metais, 2019 metais planuojama išlaikyti panašius skolinimosi tempus ir apimtis vidaus rinkoje, o užsienio rinkose skolintis 1,94 mlrd. eurų daugiau, nes bus kaupiamos lėšos 2020 metų euroobligacijų emisijai išpirkti.

8 lentelė	Finansavimas, mln. eurų	
Finansavimo priemonės	2018 m. faktas	2019 m. planas
Skolinimasis:	1 109	3 192
Vidaus rinka:	1 049	1 192
VVP aukcionai	1 043	1 192
Taupymo lėšos	6	0
Užsienio rinka:	60	2 000
Euroobligacijos	0	1 700
Tarptautinių finansų institucijų paskolos	60	300
Finansavimas iš ankstesnių metų lėšų likučio	1 685	286
Grįžtančios perskointos lėšos	42	13
ES paramos lėšų balansas	402	0
Finansinis užstatas pagal išvestines finansines priemones	7	0
IŠ VISO	3 245	3 491

Šaltinis – Finansų ministerija.

Prognozuojama, kad valstybės skola 2019 metų pabaigoje sieks 37 procentus BVP ir bus 2,8 procentinio punkto didesnė negu 2018 metų pabaigoje, kai siekė 34,2 procento BVP. Valstybės skolos didėjimui didžiausią įtaką daro lėšų kaupimas 1 330 mln. eurų nominaliosios vertės euroobligacijų emisijai 2020 metų vasarį išpirkti.

SĄVOKOS

Centrinės valdžios sektorius	– valstybės biudžetinės įstaigos, nebiudžetiniai fondai, valstybės įmonės, kurios yra ne rinkos gamintojos, viešosios įstaigos, kurios yra ne rinkos gamintojos (t. y. didžiąją dalį savo produkcijos teikia nemokamai arba ekonomiškai nereikšmingomis kainomis) ir kurias kontroliuoja ir daugiausia finansuoja centrinė valdžia.
Finansų sektorius	– įmonės ir bendrovės, daugiausia vykdančios finansinio tarpininkavimo ir (arba) pagalbinę finansinę veiklą (centrinis bankas, komerciniai bankai, kredito unijos, kiti finansiniai tarpininkai, finansinės pagalbinės įmonės ir bendrovės, draudimo įmonės ir bendrovės, pensijų fondai).
Išvestinė finansinė priemonė	– finansinė priemonė (ateities, apsigėtimo, išankstinis sandoris ar kita priemonė), kurios vertė arba kaina susieta su prekių, kuriomis ši priemonė remiasi, verte arba kaina, vertybinių popierių kaina, valiutos kursu, palūkanų norma, biržos indeksu, kreditingu ar kitu kintamuoju.
Likvidumas	– investicijų savybė suteikti investuotojui galimybę kada panorėjus parduoti savo investicijas rinkos arba jai artima kaina, patiriant minimalią vertės praradimo riziką.
Ne finansų bendrovių sektorius	– sektorius, apimantis institucinius vienetų, kurių pagrindinė veikla yra rinkos prekių gamyba ir (arba) nefinansinių paslaugų teikimas (valstybinės nefinansinės korporacijos, nacionalinės privačios, užsienio kontroliuojamos nefinansinės korporacijos).
Rezidentas	– fizinis ar juridinis asmuo, kurio ekonominiai interesai yra Lietuvos ekonomijoje erdvėje ir kurio vykdoma ekonominė veikla Lietuvoje yra ilgalaikė (trunka ilgiau nei vienus metus).
Skolinimasis valstybės vardu	– Vyriausybei atstovaujančios Finansų ministerijos skolinimasis, kaip tai reglamentuota Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatyme.
Skolos portfelis	– Vyriausybei atstovaujančios Finansų ministerijos Vyriausybės nustatyta tvarka pasiskolintos lėšos, gautos išplatinus VVP, pasirašius paskolų sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus.
Socialinės apsaugos fondų sektorius	– Valstybinio socialinio draudimo fondas („Sodra“), Privalomojo sveikatos draudimo fondas ir Užimtumo fondas.
Valdžios sektorius	– centrinės valdžios, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų sektoriai.

Valstybės skola	– prie valdžios sektoriaus priskiriamų subjektų, turinčių teisę skolintis, priimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinus VVP, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma.
Vertybinių popierių emitentas	– juridinis asmuo, siūlantis leisti ar leidžiantis savo vertybinius popierius.
Vietos valdžios sektorius	– savivaldybių biudžetinės įstaigos, savivaldybių įmonės, kurios yra ne rinkos gamintojos, viešosios įstaigos, kurios yra ne rinkos gamintojos ir kurias kontroliuoja ir daugiausia finansuoja vietos valdžia.

VALSTYBĖS SKOLOS TEISINĖ BAZĖ 2018 METAIS

Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas Nr. I-1508 reglamentuoja Vyriausybės skolinimąsi valstybės vardu, skolinantis valstybės vardu priimtų įsipareigojimų valdymą, valstybės garantijų teikimą, taip pat santykius, susijusius su valstybės reikalavimo teise į valstybės skolininkus ir valstybės garantuojamus skolininkus.

Lietuvos stabilumo 2018 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 387, kurios paskirtis – apžvelgti pastarųjų metų ekonominius pokyčius Lietuvoje, pateikti pinigų bei biudžeto politikos planus vidutinės trukmės laikotarpiui, vertinti rizikos veiksnius, informuoti apie nacionalinius valdžios sektoriaus finansų kokybės kriterijus ir Lietuvos pasirengimą įveikti visuomenės senėjimo pasekmes, taip pat apžvelgti didelį poveikį valdžios finansams turėjančias struktūrines reformas. Joje taip pat pateiktas ekonomikos ciklo poveikio valstybės finansams įvertinimas bei nustatyti efektyvios valstybės finansų skolinimosi ir skolos valdymo srities politikos kūrimo ir vykdymo principai, siekiant didinti šalies makroekonominį stabilumą ir ekonomikos plėtrą. Programos nuostatomis Vyriausybė vadovaujasi skolindamasi valstybės vardu ir valdydama skolinius įsipareigojimus, priimtus išplatinus VVP, pasirašius paskolų sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių išleidimo ir apyvartos, paskolų valstybės vardu ėmimo ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų pasirašymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1329, reglamentuoja:

1. išleidžiamų VVP pirminės ir antrinės apyvartos organizavimą, apskaitą, išpirkimą ir palūkanų išmokėjimą;
2. paskolų valstybės vardu ėmimą, kitų įsipareigojamųjų skolos ir kitų su Vyriausybės skolinimusi valstybės vardu susijusių dokumentų pasirašymą.

Valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo ir valstybės garantijų administravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 667, reglamentuoja valstybės perskolinamų paskolų, valstybės garantijų, išskyrus valstybės garantijas kreditoriams dėl bankų gaunamų paskolų ar kitaip priimamų finansinių įsipareigojimų, skirtų bankų stabilumui ir patikimumui didinti pagal Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymą, ir valstybės garantijas kreditoriams dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų, teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo ir valstybės garantijų administravimo procedūras.

PRIEDAI

1 priedas	Vidaus VVP emisijos (be taupymo lėšų)						
Emisijos ISIN kodas	Išleidimo / pirmo aukciono apmokėjimo diena	Išpirkimo data	Atkarpa, proc.	Mln. eurų			
				Emisijos apimtis 2017-12-31	Išplatinta 2018 m.	Išpirkta 2018 m.	Emisijos apimtis 2018-12-31
LT0000607053	2011-03-31	2018-03-28	5,2	124,5	-	124,5	0,0
LT0000630014	2015-05-20	2018-05-20	0,3	235,0	-	235,0	0,0
LT0000605149	2013-10-31	2018-10-31	2,6	142,0	-	142,0	0,0
LT0000630022	2015-09-30	2019-03-30	0,6	255,0	-	-	255,0
LT0000630030	2016-06-01	2019-06-01	0,0	285,0	-	-	285,0
LT0000607079	2013-03-04	2019-08-30	3,1	85,0	-	-	85,0
LT0000607061	2012-11-02	2019-10-25	3,7	86,9	-	-	86,9
LT0000630048	2017-03-29	2020-03-29	0,0	290,0	20,0	-	310,0
LT0000650012	2015-05-27	2020-05-27	0,7	290,0	-	-	290,0
LT0000607087	2013-10-03	2020-10-03	3,4	115,9	-	-	115,9
LT0000630055	2018-01-31	2021-01-31	0,0	0,0	290,0	-	290,0
LT0000650020	2016-05-04	2021-05-04	0,3	262,0	-	-	262,0
LT1000607010	2014-08-28	2021-08-28	2,1	290,0	-	-	290,0
LT0000610057	2012-05-17	2022-05-17	5,5	131,8	-	-	131,8
LT0000650038	2017-09-27	2022-09-27	0,3	80,0	190,0	-	270,0
LT0000610065	2013-03-04	2023-02-28	4,1	121,6	-	-	121,7
LT0000670010	2016-06-29	2023-06-29	0,6	173,0	-	-	173,0
LT0000650046	2018-08-16	2023-08-16	0,4	0,0	150,0	-	150,0
LT0000670028	2017-08-23	2024-08-23	0,7	60,0	235,0	-	295,0
LT1000610014	2014-11-06	2024-11-06	2,1	265,0	-	-	265,0
LT0000670036	2018-11-21	2025-11-21	0,8	0,0	20,0	-	20,0
LT0000610073	2017-04-26	2027-04-26	1,1	67,0	118,0	-	185,0
LT0000610305	2018-05-03	2028-05-03	1,2	0,0	20,0	-	20,0

Šaltinis – Finansų ministerija.

2 priedas	Taupymo lėšų emisijos						
Emisijos ISIN kodas	Pirmoji platinimo diena	Išpirkimo data	Atkarpa, proc.	Tūkst. eurų			
				Emisijos apimtis 2017-12-31	Išplatinta 2018 m.	Išpirkta 2018 m.	Emisijos apimtis 2018-12-31
LT0000822108	2015-12-29	2018-01-11	0,2	1 059,6	-	1 059,6	0,0
LT0000822124	2016-01-12	2018-01-25	0,2	1 599,2	-	1 599,2	0,0
LT0000822140	2016-01-26	2018-02-08	0,2	1 447,7	-	1 447,7	0,0
LT0000822165	2016-02-09	2018-02-22	0,1	394,9	-	394,9	0,0
LT0000822181	2016-02-23	2018-03-08	0,1	612,7	-	612,7	0,0
LT0000822207	2016-03-08	2018-03-22	0,1	686,2	-	686,2	0,0
LT0000822223	2016-03-22	2018-04-05	0,1	965,4	-	965,4	0,0
LT0000822249	2016-04-05	2018-04-19	0,1	765,0	-	765,0	0,0
LT0000830341	2015-01-02	2018-01-29	0,8	17 074,6	-	17 074,6	0,0
LT0000830358	2015-01-27	2018-02-23	0,6	11 809,7	-	11 809,7	0,0
LT0000830366	2015-02-24	2018-03-23	0,6	16 409,1	-	16 409,1	0,0
LT0000830374	2015-03-24	2018-04-20	0,6	15 419,9	-	15 419,9	0,0
LT0000830382	2015-04-21	2018-05-18	0,3	7 263,8	-	7 263,8	0,0
LT0000830390	2015-05-19	2018-06-15	0,2	4 112,4	-	4 112,4	0,0
LT0000830408	2015-06-16	2018-07-13	0,3	4 910,6	-	4 910,6	0,0
LT0000830416	2015-07-14	2018-08-10	0,3	659,7	-	659,7	0,0
LT0000830424	2015-08-11	2018-09-07	0,4	11 306,6	-	11 306,6	0,0
LT0000830432	2015-09-08	2018-10-05	0,4	12 969,4	-	12 969,4	0,0
LT0000830440	2015-10-06	2018-11-02	0,5	13 375,2	-	13 375,2	0,0
LT0000830457	2015-11-03	2018-11-30	0,5	14 875,2	-	14 875,2	0,0
LT0000830465	2015-12-01	2018-12-28	0,4	8 490,9	-	8 490,9	0,0
LT0000830473	2015-12-29	2019-01-25	0,4	11 300,6	-	469,9	10 830,7
LT0000830481	2016-01-26	2019-02-22	0,4	17 853,7	-	513,2	17 340,5
LT0000830499	2016-02-23	2019-03-22	0,3	12 748,5	-	433,4	12 315,1
LT0000830507	2016-03-22	2019-04-19	0,2	11 423,4	-	634,4	10 789,0
LT0000830515	2016-04-19	2019-05-17	0,2	9 208,0	-	572,9	8 635,1
LT0000830523	2016-05-17	2019-06-14	0,2	8 280,2	-	826,3	7 453,9
LT0000830531	2016-07-12	2019-08-09	0,1	3 607,2	-	475,1	3 132,1
LT0000830549	2017-10-03	2020-10-30	0,0	737,7	-	3,0	734,7
LT0000830556	2017-10-31	2020-11-27	0,0	547,4	-	24,9	522,5

LT0000830564	2017-11-28	2020-05-28	0,0	760,8	-	29,7	731,1
LT0000830572	2017-12-27	2021-01-23	0,0	163,9	508,3	14,1	658,1
LT0000840019	2016-06-14	2020-07-12	0,3	11 032,8	-	799,4	10 233,4
LT0000840027	2016-07-12	2020-08-09	0,2	11 240,1	-	955,6	10 284,5
LT0000840035	2016-08-09	2020-09-06	0,1	7 087,7	-	883,2	6 204,5
LT0000840043	2016-09-06	2020-10-04	0,1	6 946,2	-	586,1	6 360,1
LT0000840050	2016-10-04	2020-10-31	0,1	10 418,6	-	1 035,6	9 383,0
LT0000840068	2016-11-29	2020-12-26	0,1	6 241,0	-	703,3	5 537,7
LT0000840076	2016-12-27	2021-01-23	0,1	5 318,7	-	243,4	5 075,3
LT0000840084	2017-01-24	2021-02-20	0,1	10 396,3	-	488,8	9 907,5
LT0000840092	2017-02-21	2021-03-20	0,1	5 650,8	-	269,6	5 381,2
LT0000840100	2017-03-21	2021-04-17	0,1	4 088,5	-	192,1	3 896,4
LT0000840118	2017-04-18	2021-05-15	0,1	3 842,4	-	255,0	3 587,4
LT0000840126	2017-05-16	2021-06-12	0,1	2 768,8	-	125,4	2 643,4
LT0000840134	2017-06-13	2021-07-10	0,1	4 713,5	-	292,0	4 421,5
LT0000840142	2017-07-11	2021-08-07	0,1	2 467,0	-	-	2 467,0
LT0000840159	2017-08-08	2021-09-04	0,1	1 398,7	-	-	1 398,7
LT0000840167	2017-09-05	2021-10-02	0,1	1 377,3	-	-	1 377,3
LT0000850018	2016-11-02	2021-11-30	0,1	6 087,3	-	584,2	5 503,1
LT0000830580	2018-01-23	2021-02-19	0,0	0,0	483,4	-	483,4
LT0000822264	2018-02-20	2021-03-05	0,0	0,0	281,4	-	281,4
LT0000822272	2018-03-06	2020-03-19	0,0	0,0	40,4	-	40,4
LT0000822280	2018-03-20	2018-04-02	0,0	0,0	189,5	-	189,5
LT0000822306	2018-04-17	2020-04-30	0,0	0,0	2 097,1	-	2 097,1
LT0000822298	2018-05-15	2020-05-28	0,0	0,0	125,9	-	125,9
LT0000822314	2018-06-12	2020-06-25	0,0	0,0	504,7	-	504,7
LT0000822322	2018-07-10	2020-07-23	0,0	0,0	53,6	-	53,6
LT0000822330	2018-08-07	2020-08-20	0,0	0,0	81,4	-	81,4
LT0000822348	2018-09-04	2020-09-17	0,0	0,0	40,0	-	40,0
LT0000822355	2018-10-02	2020-10-15	0,0	0,0	1 432,8	-	1 432,8
LT0000822363	2018-10-30	2020-11-12	0,0	0,0	332,3	-	332,3
LT0000822371	2018-11-27	2020-12-10	0,0	0,0	43,7	-	43,7
LT0000822389	2018-12-18	2020-12-31	0,0	0,0	13,9	-	13,9

Šaltinis – Finansų ministerija.

3 priedas		Jungtinio platinimo būdu išplatintos euroobligacijų emisijos						
ISIN kodas	Išleidimo data	Išpirkimo data	Atkarpa, proc.	Valiuta	Mln.			
					Emisijos apimtis 2017-12-31	Išplatinta 2018 m.	Išpirkta 2018 m.	Emisijos apimtis 2018-12-31
XS0327304001	2007-10-29	2018-02-07	4,850	EUR	1 329,756	-	1 329,756	0
CH0196124355	2012-10-11	2018-04-11	2,000	CHF	175	-	175	0
XS0485991417	2010-02-11	2020-02-11	7,375	USD	1 800	-	-	1 800
XS0602546136	2011-03-09	2021-03-09	6,125	USD	1 500	-	-	1 500
XS0739988086	2012-02-01	2022-02-01	6,625	USD	1 500	-	-	1 500
XS1020300288	2014-01-22	2024-01-22	3,375	EUR	500	-	-	500
XS1310032187	2015-10-22	2025-10-22	1,250	EUR	750	-	-	750
XS1130139667	2014-10-29	2026-10-29	2,125	EUR	1 000	-	-	1 000
XS1619567677	2017-05-26	2027-05-26	0,950	EUR	1 100	-	-	1 100
XS1310032260	2015-10-22	2035-10-22	2,125	EUR	1 200	-	-	1 200
XS1619568139	2017-05-26	2047-05-26	2,100	EUR	750	-	-	750

Šaltinis – Finansų ministerija.

4 priedas		Paskolos ir vertybiniai popieriai Vokietijos rinkoje					
Priemonė	Išleidimo / pasirašymo data	Grąžinimo data	Atkarpa / palūkanų norma, proc.	Mln. eurų			
				Emisijos / paskolos apimtis 2017-12-31	Išplatinta / pasiskolin-ta 2018 m.	Išpirkta / grąžinta 2018 m.	Emisijos / paskolos apimtis 2018-12-31
Paskola	2012-09-13	2018-09-13	3,40	12	-	12	0
Paskola	2012-09-13	2022-09-13	4,03	45	-	-	45
Vertybiniai popieriai	2012-09-13	2022-09-13	4,03	110	-	-	110
Vertybiniai popieriai	2014-05-30	2034-05-30	3,43	185	-	-	185

Šaltinis – Finansų ministerija.

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA